

Adli Tıp Müessesesi kanunu lâyihası ve Adalet, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Bütçe komisyonları raporları (1/469)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1487, 6/3279

21 . XI . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Adli Tıp Müessesesi hakkında Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 10 . X . 1952 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarisının gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuş olduğu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
A. Menderes

Adli Tıp kanunu gerekçesi

Tarihçe :

19 Nisan 1926 tarihinde Büyük Millet Meclisince kabul edilen 813 numaralı Kanun ile Adalet Bakanlığına bağlı olan ve bilûmum itibarâtı tıbbiyei adliyenin ifası ile mükellef olmak üzere 1 tıbbi adli müessesesi kurulmuştur. Cumhuriyet idaresinde bu ilim müessesesinin kuruluşuna kadar İmparatorluk devrinde memlekette adli ve tıbbi ekspertiz işleri yurdun birçok yerlerinde ve içerlerinde pek az sayıda bulunan belediye hekimlerine, icazetleri meşkûk tamamıyla bilgisiz ve görgü-süz, hattâ dil bilmez ve adetâ çerçi ve pazarcı makulesi kazanç ehli hekim taslaklarına ve bâzı yerlerde de berber ve sülûkçülere yaptırılırdı. Bu grup içinde yine en inanılır ve güvenilir yerli ve resmî tabip olan yerlerde muayenelerin onlara yaptırılması mecburiyeti vardı. Fakat o devirde Mektebi Tıbbiyei Mülkiyede tedavi edici hekimlere daha ziyade önem verilerek koruyucu hekimlik ve hele adli tabiplik tamamıyla ihmal edilmiş tâli bir şekilde ve geri plânda idi.

Osmanlı Saltanatı devrinde Türk tıp tarihi adli tıba ait ilk vesikalarını Sultan Mahmut zamanında vermektedir. Filvaki Osmanlı devrinde Fâtih ve Süleymaniye medreselerinde tıp okutuluyordu. Fakat okutulan tıp Hipokrat, Aristo, Calinos, Razi ve İbni Sina idi. Garpta beliren yeni fikir ile alâkamız Sultan Mahmut'un (Tıphanei Âmire) si ile başlar.

1268 senesi Mektebi Tıbbiye ders programında Adli Tıp dersi vardı. Bu dersi Türkiye'de ilk defa okutmak şerefi Serviçen Efendi adındaki zâta aittir. 1294 yılında Mektebi Tıbbiyenin 10 neu sınıfında bu ders Serviçen Efendiden sonra Albay Rütbesinde olan Agop Handanyan Bey okutmuştur. Bu zat o tarihlerde (Brian ve Shaudée) den tercüme 830 kûsur sayfalık bir adli tıp kitabını da İrfan Kütüphanemize kazandırmıştır. Bu zâtlardan sonra yurdumuzda adli tıba hizmet eden ve adli tıp kürsüsünü ve işlerini idare eden zevat Kırım'lı Aziz Efendi, Ali Rüstü Paşa, Bahattin Şakir Bey, Vasfi ve Veliyettin beylerdir. Yalnız bu tedrisat mahdut bir sahaya inhisar etmekte, nazari konferanslar şeklinde verilmekte ve neticede bu dersin imtihanı bile icra edilmemekte idi. Şüphesiz ki, bu yanlış, eksik ve hattâ adli tıbbın tatbiki bilgisinden tamamıyla mahrum doktorların adli tıp işlerinde vermiş oldukları raporlar ve yaptıkları bilirkişilik adaleti aydınlatmak şöyle dursun ekseriya birçok adli hatalara sebep olmakta idi. Osmanlı İmpara-

torluğu payitahtı olan İstanbul'da ise bu görevler biraz daha düzenli ve tecrübeli olan zabıta (polis) hekimleri tarafından verilmekte idi.

Meşrutiyet İnkılâbı ve ihtilâli ile birlikte Dâhiliye Vekâletine (İçişleri Bakanlığı) bağlı olmak üzere «Sıhhiye Müdürü Umumiliği» teşkil edildi. Bu Umum Müdürlüğe bağlı olmak üzere bir de «Meclisi Umuru Tıbbiyei Mülkiye» adıyla bir Meclis kuruldu. Bu meclisin adli ekspertiz işlerini gören daimî bir encümeni vardı. Bu encümen gerek illerden ve gerek merkezden gelen adli, tıbbi bilirkişi işlerini tetkik eder, raporlarını hazırlar ve Meclisi Umuru Tıbbiyei Mülkiyeye sunarak sözeülüğünü yapardı. Otopsiler Tıp Fakültesinde, akıl hastalarının veya akıl hastalığından şüphe edilenlerin göz altına alınması Haseki Müşahedehanesinde, toksikoloji tahlilleri Kimyahane Şahanede, müessir fiil gibi bugünkü Türk Ceza Kanununun 456 ncı maddesine giren suçlar da zabıta (polis) hekimleri tarafından yapılırdı.

Her sahada olduğu gibi Garbın ilmî, medeni ve adli görüş ve inkılâpları memleketimize Cumhuriyet devri ile birlikte girmiştir. Cumhuriyet Adliyesi adli tıbbın «tıp ve sosyal bilim şubelerinden pay alarak doğmuş, bakımsız ve geniş bir ilim dalı olduğu ilmî hakikatini kabul etmiştir. Memleketimizi ve bilhassa işlerinde yargıçları adaletin ve hakikatin ta yanbaşına ulaştırabilmek için adli tıbbi bir ihtisas şubesi haline getirmeyi esas prensip olarak kabul etmiştir. Bu prensibin teraatından olmak üzere 813 numaralı Kanun ile adli tıp müessesesi ve müesseseye bağlı şube müdürlerinden mürekkep zevattan ibaret bir de «Adli Tıp Meclisi» kurulmuş, illerde birer adli tabiplik tesis edilmesi esası kabul edilmiştir.

Adalet Bakanlığı ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının bu müşterek ilmî görüşlerinin neticesi olmak üzere de «Tababeti ruhiye ve adliye» iki sene asistanlıktan sonra tez ve jüri huzurunda imtihan vermek üzere bir lâboratuvar ve ihtisas şubesi olarak kabul edilmiştir. Bu kanunun kabulünden beri tam 26 sene geçmiştir. Bu müddet zarfında sosyal bünye durmadan değişmiş, hâdiseler, kanunlar ve iktisadi ve siyasi şartlar büsbütün yeni veçhenler almıştır. Bu meyanda tababeti ruhiye ve adliye de birçok yeni inkişafalara ve terakkilere mazhar olmuş, sahasını ve çevresini hukuk ve ceza alanına, sosyal hâdiselere doğru genişletmiş. İş tababeti, meslek hastalıkları, iş kazaları, işçi sigortaları gibi yepyeni problemler meydana çıkmıştır. Yine bu müddet zarfında tıbbda yeni terakkiler ve buluşlar olmuş, röntgen, çocukluk ve gençlik çağını geçerek kemalini bulmuş, radyografi ve tomografi büyük bir kemale mazhar olmuştur. Keza serolojiye, biyolojide, iç hastalıklarında, tedavi ve psikiyatride yeni terakki ve inkişaf olmuş, kan grupları ve proteinlerde grupların tetkiki meydana çıkmıştır. İlimin bu geniş ilerleme ve hamleleri karşısında 26 sene evvel yapılmış olan kanunun bugünkü adli, tıbbi, hukuki, sosyal problemlere cevap vermemesi ve bunları karşılamaması gibi tabii bir şey olamaz. Nitekim yıllardan beri tatbikatta ve realitede bu aksaklıklar her gün müşahede ediliyor ve bu yüzden mahkeme kararlarında gecikmeler vukubuluyor, adli hatalara dönmesi tehlikesi beliriyordu. Aynı zamanda ilmî cephesinde olduğu gibi, maddi yönden de gittikçe inhitata doğru gidiyordu.

Adli Tıp çok geniş bir ilim ve ihtisas dalı olmakla beraber hariçte alıcısı olan geçer bir akçe, bir meta olmadığından dolayı bu şubeye heves ve intisap edenlerin adedi gün geçtikçe azalıyor ve sevkü kaderle bu şubeye girmiş olanlar bile ilk fırsat ve imkânda buradan kaçmak ve ayrılmak çare ve fırsatlarını arıyorlardı.

Adli Tıp ve ruh öyle bir ihtisas şubesidir ki bunun alıcısı yalnız Devlet ve betahsis Devlet müesseseleridir. Hiçbir ceza mahkemesi ve hiçbir ceza yargıcı veya âlimi tasavvur edilemez ki karşılaştığı cezai, hukuki ve sosyal hâdiseler karşısında Adli Tıbbın yardımından ve istiane ve istifadeden müstağni kalabilsin.

Hemen ceza dâvalarının ve hükümlerinin yüzde seksen beşinde Adli Tıbbın sözü ve rolü vardır. Kaldı ki halk eski zamanlara nispetle mahkemeye ve adalete çok inandığı ve güvendiği için haklarını mahkeme yolu ile aramakta daha azimlidir. Suçlular adaletin pençesinden kurtulmak için ilmin ve fennin kaçamak yollarından istifade edebilmek üzere daha ince düşünce ve taktikler kullanmaktadırlar.

Adalet makamları ile mahkemelerin, avukatların sarsılmaz temellere dayanan sonuçlarında şaşmıyan ilim ve fen bilgilerinden faydalanmanın en sağlam ve kestirme yol olduğunu anladığı, şahadetin yalan olmasa bile psikolojik ve kültürel sebepler tahtında ilmin ve fennin intikatları karşısında her gün sarsıldığı ve zayıfladığı ve şahadetin hakikata varmak için doğru bir yol olduğu kanaatinin çoktan terkedildiği bir terakki ve anlayış devrine girmiş bulunuyoruz.

Her ceza âlimi ve ceza yargıcı şahadeti bugünkü ilmî ve psikolojik sebepleri dolayısıyla daima şüphe ve tereddüt ile karşılamak mecburiyetindedir. Buna mukabil Adli Tıbbın hâkimi aydınlatacak kesin, kuvvetli bir projöktör olduğu anlaşıldığı ve adaletin en sadık ve doğru yardımcı olduğu ve mahkemelerimizin bu bilim dalından mümkün olduğu nispette en büyük miktarda faydalanmak zorunda kaldığı gün gibi aşıkârdır.

Devletin âmme hizmetleri meyânında en büyük ve en başta gelen vazifesi meyânında halkın hayatını, malını, canını, ırz ve namusunu koruması gelmektedir. Halkın bu hayati ve sosyal haklarına vukubulacak suç mahiyetindeki vakaları tetkik ve faillerini cezalandırmak yine âmme hizmetleri meyânındadır. Fakat Devletin adalet cihazı bu çok ehemmiyetli ulusal vazifeyi görürken hata yapmaması esas prensiptir. Adli Tıp, hakkın hatadan salim olmasında, adaletin en büyük yardımcı vazife ve rolünü görmektedir. Bugün hekimlik ve hâkimlik ayrılması imkânsız bir kuvvetle elele vermiştir. Hekimsiz hâkim tek kollu veya tek gözlü bir insandan farksızdır. Adalet kapısında hekimi ve hâkimi birleştiren sıkı bağ adli tababettir. Denilebilir ki, yanında Adli Tıp bulunmıyan mahkeme en önemli his organlarından birisinden veya kendisine lüzumlu en kıymetli bir bilgidен mahrum demektir.

İşte adliyemiz ve mahkemelerimiz için ne kadar önemli olan bu ihtisas şubesi memleketimizde bir elin parmaklarıyla sayılacak kadar az kimseler elinde kalmış ve arada yapılan palyatif tedavilerde bu Müesseseye büyük bir fayda sağlamamıştır.

Yukarda da arzettiğimiz gibi bunun en önemli sebepleri Adli Tıp Müessesesinin yeni terakki-leri karşılayacak ve cevaplandırarak bir tekâmüle ayak uydurmaması, 26 sene evvelki şartlar dâhilinde kurulmuş kalmış bulunması, bu şubeye intisap edeceklere heves verecek ve bu bilim koluna girecek elemanları teşvik edecek ve cazip kılacak imkânlardan mahrum olmasıdır.

Adli Tıp serbest meslek ve sanat erbabından sayılmaz, hekimliğin başka ihtisas şubelerinde olduğu gibi ihtisası müşteri bulamaz, tabibi adli memurdur ve ancak Devletin vereceği maaşla geçinecektir. Uzun yıllar tahsil ve stajdan sonra doktor çıkan ve ihtisas için de mahrumiyet altında yıllarca çalışan bir genç doktora para kazandıracak birçok tıp şubeleri varken hemen daima pis, güç, zor çalışma zamanı ve mekânı belli olmıyan işlerle uğraşmayı ve geniş bir kültür jenarele ihtiyacı gösteren, yıpratıcı olmasına rağmen, dünyalık vergisi de pek az olan maddi ve mânevi mesuliyetleri olan bu şubeye neden heves etsin? Herkesten büyük bir altruivist olmayı istemeye cemiyetin hakkı yoktur. Hele ekonomik zorlukların alabildiğine dünyada arttığı bir zamanda genç hekimin bugün değil, yarını düşünmesi, yıllarca çalışmasının ve emeğinin hakkıdır.

Yukardan beri mucip sebeplerini arzettiğimiz ilim ve fennin genişlemesi tıp ve ihtisas şubelerinin birçok dallara bölünmesi gibi sebepler, sosyal ve ekonomik gelişmeler dolayısıyla 813 numaralı Kanun bugün hayatini kaybetmiş, adalet cihazına faydası azalmış ve ihtisas bölümlerinin artması ve tıptaki yeni terakkiler dolayısıyla bu ihtiyaçlara cevap verecek teşkilât ve terakkiden mahrum olarak artık pek verimsiz bir hale düşen ve mahkemeleri fahiş hatalara sürükleyebilecek bir inhitat gösteren bu geniş ilim ve ihtisas şubesinin kendisinin ve müntesiplerinin yok olması gibi tehlikeli bir durum yaratmıştır.

Bakanlığımız ilmin ve fennin bugün gerektirdiği istekleri yerine getirerek âmme hizmetleri kurmak, mahkemeleri hatalardan kurtarmak, tevzii adalette süratini temin etmek, haklı ve haksız kısa bir zamanda ayırarak mâsumu tebric, suçluyu bir an evvel tecziye ederek hakkı yerine getirmek için mahkemelere ve adalete ve ilmin son terakki ve icaplarına göre hakiki bir fen ve tıp ışığı tutmak için üniversitelerimizden Adli Tıp ve ceza profesör ve otoritelerinden ve mütehasıslarından mürekkep bir heyete tetkik ettirerek hazırladığı bugünkü ihtiyaçlarımıza ve ilmî görüşe uygun olan bu kanun tasarısını yüksek tasdik ve tasvibinize arzına karar verilmiştir.

Bu maddelere ait gerekçe

1. Bölüm

Kuruluş

Madde 1 : Adalet işlerinde bilirkişilik vazifesi ile mükellef olmak üzere Adalet Bakanlığına bağlı Adli Tıp Müessesesi kurulmuştur.

Bakanlık lüzum gördüğü yerlerde şubeler de açabilir.

(Adli tıbbın gördüğü çeşitli konulardaki işler, mahkemelerimizle hemayar olmak üzere büyük bir nispet dâhilinde artmaktadır. Bu artış müessesenin kurulduğu 19 Nisan 1926 tarihindeki mesai hacmı ile mukayese edilemeyecek bir dereceye yükselmiştir. Halbuki, Cumhuriyet Adliyesi için hakkın tevziinde sürat ana prensiptir. Bakanlığımızın gayesi bu ideale mümkün olduğu kadar çabuk yaklaşabilmektir. Adaletin tevziinde geçikme hakkı temin eder, fakat geç kalmış bir Adalet haklıyı tatmin etmez ve cemiyeti endişeye düşürür. Ceza dâvalarında suçluyu suçsuzdan ayırmak, masumiyeti tebeyyün edecek bir sanığı mahkeme kapılarında ve hele ceza tevkif evlerinde velev ki, bir gün dahi yatırmamak tek şiarımız olduğuna ve cezadan maksut olan terhibî vazifeyi yerine getirmek ve cemiyetteki emsallerine ibret olmak için mahkemelerimize yardımcı bir vazife yüklenmiş olan Adli Tıp Müessesesinden istenilen mütalâa ve raporların vaktinde ve zamanında gönderilmesi adalettaki sürati temin için zaruridir. Bu itibarla Bakanlığımız İstanbul'da kurmuş olduğu Adli Tıp Müessesesinin ilerde hem yükünü azaltmak, hem sürati temin etmek hem de malî birçok külfetleri azaltmak ve ilmi tetkiki daha esaslı yapabilmek için birinci maddenin ikinci fıkrası ile memleketin bazı bölgelerinde ilerde Morg, Müşahedehane ve Toksikoloji lâboratuvarı tesisini sağlamak istemektedirler.

Hakikaten Hukuk mahkemelerinde kısmen ve Ceza mahkemelerinde ise birçok defa sanığın vekilinin veya mahkemenin ve yahut da savcının gösterdiği lüzum üzerine Usul Kanununun hükümleri dâhilinde suç zanlılarının müşahede altına alınması ve şuur haletinin tetkiki zarureti vardır. Müşahede altına alınanların ekserisinin ceza mesuliyetini kaldıracak veya hafifletecek bir aklı mâlûliyeti olmayacağına göre bunların birçok masraflar, külfetler, jandarma refakatleri altında yalnız İstanbul'da bulunan müşahedehaneye gönderilecek 5-10 günlük bir müşahedededen sonra aynı külfet ve malî masraflar karşılığı tekrar yerlerine iade edilmelerini önlemek üzere Bakanlığımız lüzum gördüğü ve zaruret hâsıl olduğu takdirde yurdun uzak yerlerinde birkaç müşahedehane kurmanın malî ve adli faydalarına kaanidir.

Keza memleketimizde tek toksikoloji şubesi yalnız İstanbul'daki Adli Tıp Müessesesinde dir. Geniş yurdumuzun bütün il ve ilçelerinde zehir araştırılması için (ahşalar) teneke kutular ve bazan kavanozlar içinde bu uzak yerlerden gönderilmekte, birçokları postalarda dökülmekte, kırılmakta, çürümekte ve bu suretle hakikatı aydınlatacak ve adalete varmak için en büyük bir delil hazinesi olan parçaların ziyayı çürümesi ve kokması yüzünden tahlil edilememekte ve hakikata varılacak yol kapanmaktadır. Filvaki bu kanun ile Ankara Tıp Fakültesi Adli Tıp Enstitüsünde kurulmuş olan ve Avrupa'da bu sahada yetiştirilmiş bir mütehassısın idaresi altındaki toksikoloji lâboratuvarında Bakanlığımız Ankara İli için istifade imkânı sağlamaktadır. Fakat ilerde uzak bir ilimizde de böyle bir toksikoloji şubesinin açılması yukarıda sayılan zaruretlerden dolayı zaruridir kanaatindeyiz.

Nitekim Türkiyemiz Fransa'dan bir buçuk kere büyük olduğu halde yalnız İstanbul'da bir toksikoloji lâboratuvarı mevcuttur. Halbuki Fransa'nın birçok illerinde tam teçhizatlı mükemmel toksikoloji lâboratuvarları mevcuttur ve muayyen bölgelerde zehir ve sair araştırmalar bu lâboratuvarlara gönderilir.

Madde 2 : Adli Tıp Müessesesi Adli Tıp Genel Müdürlüğü ile morg, müşahedehane, şimik - analiz ve fizik araştırma ihtisas şubeleri ile Adli Tıp Meclisi ve Adalet tabipliklerini ihtiva eder.

Bakanlığımız bu tasarıda ilim ve fennin bir çeyrek asır zaman içindeki terakki ve inkişafının tıp ilminin ne kadar ihtisasileştiğini bir ilim gözlüğü ile inceleyerek toksikoloji şubjesinin serolojik, biyolojik ve şimik tahlilleri yapmak, hayvan tecrübeleri yapmak suretiyle bu lâboratuvarları

takviyede zaruret görmüş ayrıca müessesede yeni bir fizik araştırma şubesinin tesisini de bu madde ile derpiş etmektedir. Bu şubenin yeniden tesisi ile bu sahada yeni eleman mütehasşıs lar yetiştirmek zarureti de hâsıl olacaktır. Çünkü - gerek fizik - analiz ve gerek kriminalâstik işleri mahkemeleri ve adaleti pek çok zorluklara düşürdüğü, şüphe ve tereddütler içinde bıraktığı bir saha olduğundan bu şubenin Adli Tıp Müessesesinin camiası içerisinde kurulup inkişaf etmesin- de Bakanlığımız fayda mülâhaza etmektedir. Şimdiye kadar bu fizik - analiz bilirkişiliği Millî Sa- vunma Bakanlığına bağlı Fen ve Sanat Umum Müdürlüğünde yaptırılıyordu. Fakat mezkûr umum müdürlük bu gibi fizik tahlilleri (ki, buna ballistik ilmî ve kriminalâstik değil lekelerin tetkik ve muayenesi için ultra - viöle ve enfra - ruj şuaları sinir felçlerinin tesbiti ve devresinin anlaşılması için galvani ve faradi cereyanları ile işliyen pantosta muayeneleri, diğer birçok husus- lar için mikrofotografi, fotometrik muayeneler, grafoloji, daktiloskopi, porografi de girmek- tedir). Pek haklı olarak ihtisası dışında gördüğünden ve polis enstitüsü de yalnız tedrisat ile meşgul bir müessese olup bu gibi devamlı ekspertiz işi yapacak kapasitede olmadığından bu şu- benin kurulması, Avrupa'da yeni birkaç genç adli tabibin bu sahada yetişmesi adaletin en çetin olan problemini adalet cihazı içinde yerleştirilmesi bakanlığımız hak ve hakikata varmak için faydalı görmüştür.

Madde 8 : Adli Tıp Meclisi : Genel Müdürün başkanlığında birer (akıl - sinir), (iç hastalık- ları), (kadın - doğum), (cerrahi hastalıkları) ile (Anatomi Patolojik), biyosimi mütehasşıs- ları ile memur veya serbest iki adli tıp mütehasşısından tereküp eder.

Adli Tıp Meclisinin üyeleri genel müdürün teklifi ve Adalet Bakanlığının inhası üzerine Millî irade ile tâyin olunurlar.

(813 numaralı Kanunda Adli Tıp Meclisi : Adli Tıp İşleri Umum Müdürü, yardımcısı, morg, müşahede, toksikoloji şube müdürlerinden mürekkep olmak üzere beş kişilik bir heyetten ibarettir. Fakat bütün illerde ve bütün mahkemelerde tahlil işleri, İstanbul Şehri içinde otopsi ler, müşa- hede vakaları bu 26 yıl içinde o nispette artmıştır ki bu şube müdürlerinin kendi ihtisasları dâ- hilindeki görevlerini bile büyük güçlüklerle yapmaları ve hummalı bir faaliyet ve gayretle işleri- nin başından ayrılmamaları zarureti doğurmuştur. Esas vazifelerinden ayrılarak yine dosya adedi fevkalâde artan Meclisten istenecek mütalâaları ve gelen dosyaları okumaya ve tetkik et- miye değil, hattâ görmeye bile imkânları kalmamıştır. Bu itibarla Meclisin durumu maalesef yıl- lardan beri sembolik bir hale gelmiş ve Adli Tıp Meclisine gelen dosyalar ya umum müdür veya muavini tarafından acele okunup raporları yazıldıktan sonra bu şube müdürlerinin imzalarını koymaları şekline inkılâp etmiştir. Bu hal kanunun ruh ve metnine tamamiyle aykırıdır. Yine bu yüzden birçok raporlar gecikerek bazan mahkemelerin uzamasına ve birçok vatandaşların nadir de olsa haksız olarak mevkuf kalmaları neticesini doğurmaktadır. Kaldı ki, bir şube müdürünün otopsi veya müşahede neticesi verdiği raporlar ya mahkemeyi tatmin etmemesi veya her hangi bir suretle tavzih veya tetkik için meclise gönderdiği zaman bu mecliste rapor veren şube mü- dürünün bulunması bu işte en salâhiyet sahibi zât kendisine olduğuna göre yine bu zâtın noktai na- zarının kabul edilmesi gibi paradoksal bir vaziyet hâsıl olmaktadır. Meclise dâhil alâkalı şube mü- dürünün dâhil olmadığı takdirde ise bu defa da mütehasşısı bulunmayan bir mesele hakkında karar veriliyordu ki, bunun da ne kadar tatmin edici ve ilmî bir karar olduğu cayı sualdir. Bu itibarla Bakanlığımızın hazırladığı yeni tasarıda müessese şube müdürlerinin Adli Tıp Meclisi ile olan alâkaları tamamiyle kesilmiş ve kendi şubelerinde daha verimli çalışmalarını sağlanmıştır.

Yeni tasarıda bu meclisi yeni birçok ihtisas şubelerine ayırmak üzere üye adedi dokuza çıkarılmış ve her şubeye memleketçe tanınmış en salâhiyetli otoritelerin ve profesörlerin getirilme- si imkânı sağlanmıştır. Aynı zamanda yukarda kanunun umumi gerekçesinde tafsilatınızı Yüksek Heyetinize arzettiğimiz gibi tıp dalları bugün birçok tâli şube ve dallara bölünmek suretiyle çok daralmış ve ihtisaslaşmıştır. Bir doktor ve mütehasşısı ne kadar âlim olursa ve ne kadar çok çalı- şırsa çalışsın bir adli tıp mütehasşısının bir kadın - doğum veya bir iş hastalığı veya bir ana- tomi - patalog gibi bu şubelerde salâhiyet sahibi olamayacağı gibi, keza bir cerrahın, bir biyoşi- mistin bir psikiyatri mütehasşısının bilgisini de diğerinin orta dereceden yukarı bilmesine imkân

yoktur. Halbuki adli tıp meclisine tıbbın birçok ihtisas kollarını yakından alâkadar eden çeşitli problemler gelmektedir. Bu mucip sebepler dolayısıyla Adli Tıp Meclisi yeni ihtisas şubeleri ile takviye edilmiştir. Yine bu tasarımlın dokuzuncu maddesi ile Adli Tıp Meclisine dâhil olmıyan diğler ihtisas şubeleri mensuplarının indelhacece davet edilerek mütalâalarının alınması imkânı da sağlanmış bulunmaktadır. Binaenaleyh Meclise lüzum ve zaruret halinde bir göz, kulak, ürolog, cildiye ve çocuk mütehassısı da davet edilmek yetkisi verilmiştir.

813 numaralı Kanunda Adli Tıp Meclisini teşkil eden üyeler Adalet Bakanlığının emri ile tâyin edildikleri halde bu tasarıda Umum Müdür ve Meclis üyelerinin tâyini millî irade ile tekemmül etmektedir. Hakikaten en yüksek bir adli ihtibar meclisi olan bu kurul üyelerinin verecekleri rapor ve kararlar nihai ve kesin mahiyette olacağına göre bu kadar önemli, şerefli, mesuliyetli ve salâhiyetli bir kurulun üyelerinin millî irade ile tâyin olmasında Bakanlık lüzum ve hattâ zaruret görmektedir. Yine bu tasarıya göre Adli Tıp Meclisi Üyelğine üniversite profesörleri maaş ve ödeneklerini almak suretiyle yalnız huzur hakkı vermek suretiyle tâyin edilebilecek ki, bu meclisin en yüksek irfan müesseselerimizin kürsülerinde bulunan bu otoritelerin Adli Tıp Meclisine dâhil olmaları ile bu kurulun ilmî kudret ve otoritesi fevkalâde kuvvetlenmiş ve artmış olacaktır.

Madde 10 : Adli Tıp Meclisi bu kanunun şumulüne giren işlerde bilirkişiler tarafından verilip mazmunları itibariyle mahkemelerce, sorgu yargılarına veya Cumhuriyet savcılarınca kanaat verici mahiyette görülmiyen veya birbirlerine mübayin bulunan raporlar hakkında ilmî ve fennî mütalâasını bildirir.

Meclis, üyelerinin üçte ikisinin mevcudu ile toplanır. Ve hazır bulunanların çoğunluğu ile kararını verir. Ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu üye bulunmadıkça o husus hakkında müzakere icra edilemez.

Oylarda eşitlik halinde Başkanın bulunduğu taraffın reyî tercih edilir.

Meclis Başkanının mazereti veya gaybubeti halinde en kıdemli üye Başkana vekâlet eder. Mazeret ve gaybubet hali on beş günü tecavüz ettiği takdirde Adalet Bakanı mevcut üyelerden birisini başkan vekilliği ile görevlendirebilir.

Meclis lüzum gördüğü hallerde karar vermeden önce tetkik ettiği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli örneklerini istiyebileceği gibi mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret olan ahvalde her hangi varakanın aslını da getirtebilir. İlgili şahısları muayene usulüne tevfiikan istivap edebilir. Her türlü tetkikleri yapar veya yaptırabilir. Meclis acele olan işleri diğlerlerinden evvel karara bağlar. Acelecilik halinin takdiri Başkana aittir. Meclisin karar vereceği hususlarda bilirkişi sıfatıyla başka bir mercie gidilemez.

Adli Tıp Meclisinin kararları mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki selâmetini takyit etmez.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 ncu maddesinin hükümleri mahfuzdur.

Çok hâkimli mahkemelerde olduğu gibi Meclisin tam üyesi ile teşekkül bir veya birkaç üyenin zaruri yokluğu halinde aynıdır. Mevcut olmıyanların yerini vekâleten o şubeden mütehassıs bir üye ile tamamlamak ideal ise de tatbikatta ve realitede buna imkân olmadığından bu maddenin ikinci fıkrasında «ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu üye hazır bulunmadıkça müzakere edilemez» hükmü ile telâfi edilmeye çalışılmıştır.

Bakanlığımız adaletin selâmeti ve sürati temin için Adli Tıp Meclisine lüzum ve zaruret halinde kararını vermeden önce tetkik eylediği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli örneklerini istemek salâhiyetini tanımış ve mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret olan ahvalde ise ancak o varakanın aslını getirmek yetkisini vermiştir.

Adli Tıp Meclisince tetkik edilecek evrakın asıllarının gönderilmesi meclis karar verinceye kadar duruşmaya bakılamaması ve bu suretle mahkemelerin uzamasını intaç edeceği tabiidir. Halbuki dosyanın asılları mahkemede kaldığı takdirde Adli Tıp Meclisinden gelecek rapor ve mütalâa ile ilgili olmamak üzere duruşmaya devam edebilmek imkânına malik olabilmelidir. Dosyanın asıllarının gönderilmesinde mahkemelerimiz çok titiz ve hassas davranmaktadırlar.

Bu dosyaların asıllarının kaybolması ihtimali Adli Tıp için büyük bir endişe konusu olduğundan suretlerinin gönderilmesi hususu bakanlığımızca çok lüzumlu görülmüştür.

813 numaralı ve 19 Nisan 1926 tarihli Kanunun 4 ncü maddesi Adli Tıp Meclisinin vazife ve salâhiyetini şu şekilde hasır ve tahsis etmekte : «Adli Tıp Meclisi mahakim ve devairi adliyece kanaatbahş olmadan ve aynı meseleye mütedair mazmunları muhtelif bulunan ihtibaratı tıbbiyei adliyenin nihai hal ve tetkikadır» demektedir.

Yıllarca devam eden tecrübeler bu hükmün hata ve sakatlığını göstermiş, mahkemelerin elini ayağını bağlamış, vicdani ve kanaatbahş ve takdire müstenit karar verme yetkilerini daraltmıştır. Bütün mahkemelerimiz ve hâkimlerimiz bu dar çerçevenin içinde kalmak ve takdir haklarını kullanmamak zararlarını meslekî hayatlarında tecrübe etmiş olduklarına hiç şüphe yoktur.

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun delilleri takdir hususunda mahkemelere tanımış olduğu yetki Adli Tıp Meclisinin kararlarının kesin ve nihai olduğuna dair eski kanunun 4 ncü maddesindeki hükümle tam bir tezat teşkil ettiği bir realitedir.

Usul Kanununun takdire fazla yer bırakan hükümlerinde bir değişiklik yapılmadan 813 numaralı Kanunun yargıcı kayıt altına alacak ve takdir yetkisini baltalayacak bir hükmün nasıl telif edilebileceği cayı sualdir.

Mahkemeler adalet işlerinde nihai merciler olduğuna göre vicdanlarını tatmin ve adalete varıncaya kadar her vasıtaya baş vurabilmesi her ilmî bilgi ve otoriterlerden istifade edebilmek veya istifade imkânına yer vermelidir. Adli Tıp adalet işlerinin birçok problemlerine girmiş bir ilim dalı olduğuna göre birçok meselelerin çözülmesinde vicdanını tatmin edememiş, hakikata varamamış olan bir yargıcı kanunla bağlayıp Adli Tıp Meclisinin kararı ve hükmü altına koymak mahkemelerin delil takdiri hususundaki egemenliğini kaldırmak demektir.

Filvaki yeni kanun tasarısı ile Adli Tıp Meclisi üyelerinin adedi dokuza çıkarılmak, bu meclise yeni birçok ihtisas dalları koymak ve otoritelerin meclise girmesini sağlamak suretiyle bu meclisin salâhiyetle vereceği kararların mahkemelerimizin vicdani kanaatlerinin daha ehemmiyetle, daha kuvvetle tatmin edeceği muhakkak olmakla beraber yine hâkimin takdir yetkisine hâlel getirmemek için bu maddeye şu fıkra eklenmiştir : «Adli Tıp Meclisinin kararları mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki salâhiyetleri takyit etmez.» Yalnız mahkemeleri mütemadiyen bilirkişiden bilirkişiye müracaata mecbur ederek dâvaların uzamasını ve tehirini mucip olmamak için yine bu maddeye şu fıkra eklenmiştir : «Meclisin karar verdiği hususlarda bilirkişi sıfatıyla başka mercie gidilemez.»

Madde 14 : Üniversite bulunan şehirlerdeki Adli Tıp ve biyokimya enstitüleri ile sınır ve ruh hastalıkları klinikleri Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 66 ncı maddesine göre resmî bilirkişi sayılır:

Bu enstitü ve kliniklerde tetkik edilecek Adli Tıpla ilgili işler 15 ncı madde mucibince yapılacak talimatname ile tesbit olunur.

Bu şehirlerdeki adli tabiplerden bir kısmı veya tamamı müessese ile alâkaları devam etmek kaydıyla adları geçen enstitülerle kliniklerin erarinde çalıştırılabilirler.

Bu madde ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 66 ncı maddesine göre resmî bilirkişi hüviyeti teyit edilmiş oluyor. Dünyanın her yerinde en yüksek ilim müesseseleri üniversitelerdir. Dünyanın en büyük otoriteleri ve otoriteleri de dâhil hepimiz ilim ve irfanımızı üniversitelere borçluyuz. Üniversitelerin Adli Tıp kürsüleri asabiye ve aklıye klinikleri ordinaryüs profesör, profesör, doçent, ve kariyere girmeye hazırlanmış mütehassıs asistanların rey ve mütalâaları en iyi yetiştiği maruf bir adli tabibin fevkında olduğu gibi enstitü ve kliniklerdeki materyel ve malzemenin binde birini bile bir adli tıp merkezinde bulmak imkânı yoktur. Esasen gerek Üniversiteler Kanunu ve gerek Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 68 ncı maddesi fakülteleri resmî ehlihibre mahiyetinde kabul etmekle beraber maalesef tatbikatta bu yüksek ilim müesseselerinden istifade edilmediği de bir vakiadır.

813 numaralı ve 19 Nisan 1926 tarihli Adli Tıp Müessesesi Kanunu hazırlandığı ve kabul edildi-

ği zaman memlekette yalnız bir üniversite ve yalnız bir Tıp Fakültesi vardı. Bu fakültelerin Adli Tıp Kürsüsünü işgal eden profesör aynı zamanda Adli Tıp Müessesesi Umum Müdürü idi. Bu itibarla aynı zat üzerinde toplanan bu vazife dolayısıyla Adli Tıp ve Morga gelen vaka ve otopsi-lerden Tıp ve Hukuk fakülteleri talebeleri bol bol istifade ediyorlar. Travo pratiklerine katılmak suretiyle iyi bir şekilde Adli Tıp nosyonu ile yetişmek imkânı sağlanıyordu. Fakat İstanbul Dârülfünununun lâgvi ve yerine İstanbul Üniversitesi kurulduktan ve Adli Tıp işleri de Umum Müdürlük olup başka bir zatın uhdesine verildikten sonra İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü ile Adli Tıp Umum Müdürlüğü arasındaki irtibat kalktı ve kollaborasyon yapmak imkânı zâil oldu.

Filvaki İstanbul Tıp Fakültesi Adli Tıp Müessesesi ile müşterek bir binada oturduklarından bu Fakültenin Adli Tıp dersi gören talebeleri morga gelen otopsi-lerden ve lâboratuvar çalışmalarından ve muayenelerinden kısmen istifade edebilmektedirler. Fakat Ankara Tıp Fakültesi talebelerinin yarısı askerî ve büyük bir kısmı da Devlet namına okuyan yurt talebeleridir. Mecburi Devlet hizmetine tâbidirler. Doktor olur olmaz memleketin ilcelerinde Hükümet ve belediye hekimliği almak zorundadırlar. Bu genç doktorlar vazife aldıkları kazalarda daha ilk günden Adli Tıp vazife ve meseleleri ile karşı karşıya kalmakta ve müstakilen karar vermek zorundadırlar. İyi bir adli tıp nosyonu ile ve bol bir tatbikat görerek yetişmeleri adalet için ve mahkemelerimizin hatadan kurtulmaları ve haksız sürüncemede kalmaması için zaruridir.

Adli Tıp çok geniş, zor, çetin bilgi ve müşahede lâboratuvar, morg tecrübe ve tatbikat isteyen bir tıp dalıdır. Başka memleketlerde doktor çıkan bir hekim beş sene doktorluk yapmadan kendisine adli bilirkişilik vazifesi verilemez. Yurdumuzun bugünkü idari taksimatı 63 il ve 493 ilçeye bölünmüştür. Bunlardan yalnız sekiz ilde adli tabip vardır. Bu tasarı kanuniyet kesbettikten ve adli tabiplik maddeten terfih edilerek cazip bir hale getirildikten ve tıp fakültelerinde iyi kalitede adli tıp mütehasısları yetişmeye başladıktan ancak on sene sonradır ki, her ilimizde birer mütehasıs adli tabip bulundurabilmek imkânı sağlanacaktır. Kazalarımızı ise adli tıp mütehasısı ile teçhiz etmeyi bugünden düşünmek biraz otopsiye kaçmak olur. Bu sebeple daha çok uzun yıllar ilcelerde adli tıp işleri Hükümet hekimlerinin umuzları üzerine yüklenecek ve resmî ödevleri meyânında kalacaktır. O halde kendilerine daha fakülteden çıktığı günden itibaren bu geniş tıp dalının çeşitli konularını vereceğimiz ve mesuliyet yükleneceğimiz bu hekimlerin gerek kendilerini mesuliyetten kurtarmak ve gerek adalete varma bakımından iyi bir tıbbi adli nosyonu ile yetişmeleri ve yetiştirilmeleri Bakanlığımız için en başta gelen zaruret ve vazifedir. Bu itibarla üniversite bulunan şehirlerdeki adli tıp enstitülerini asabiye, akliye kliniklerini, biyokimya enstitülerini resmî ekspertiz saymak ve adalet hekimlerinin bir kısmını Adli Tıp Müessesesi emrinde çalıştırmak adalete gelen bol materyalden bu klinik ve enstitülerin istifadelerini sağlayacak tıp stajyerleri, profesörler ve doçentlerinin nezareti altında tahlil ve otopsi-lerini görerek iyi kalitede yetişecek Adli Tıp Müessesesinin omuzları üzerinde bulunan ve her gün biraz daha artarak bir gün maddeten altından kalkamayacağı yük hafifletilmiş olacak, kısmen malî külfet azalacak, bu madde ile Ankara gibi memleketin İstanbul'dan sonra nüfusu en kesif olan başşehirimizde bütün adli tıp problemleri bir tek adli tabibin eline ve bilgisine bırakılmıyarak adalette sürat ve emniyet temin edilecek ve otopsi-ler, şuur muayeneleri, tahliller Adli Tıp Enstitüsünün akliye ve asabiye kliniklerinin salâhiyetli profesör ve doçentlerine tevcih edilmek suretiyle hem ilme, hem yeni yetişecek tabiplerin iyi bir adli tıp bilgisi ile mücehhez olarak yetişmelerine ve bilhassa adaleti ve mahkemelerimizi ve alâkahaları temin edecek salâhiyetlere bırakılmak gaye ve hedefi istihdaf edilmiştir.

Madde 16 : Adli Tıp genel kadrosuna alınacak asistanlar ihtisaslarını tıp fakültelerinde yaparlar.

Adli Tıp ihtisası tıbbın en zor, en çetin, en geniş bir ihtisas dalıdır. Bu ihtisas şubesinde hakiyle yetişebilmek için bütün diğer medeni ve kültürel memleketlerde olduğu gibi bu ihtiasına yalnız ve yalnız Tıp Fakültelerinin ilgili enstitü, klinik ve lâboratuvarlarında muayyen müddet asistanlık yapmak, travo pratiklerde olduğu gibi salâhiyetli profesör ve doçentlerin travo teo-

riklerinde bulunmak seminerler hazırlamak, verilecek tez ve konularda inceleme yaparak yetişmek zarureti vardır.

Adli Tıp Müessesesi bir tedris ve yetiştirme ve ihtisas müessesesi olamaz. Oradaki şube müdürü, asistan olarak giren gençten birkaç sene evvel yetişmiş kademli ve şubesinde mütehasıs bir hekimden başka bir şey değildir. İlmî kariyere sahip değildir. İhtisas yaptırmaya ve ihtisas vermeye salâhiyeti yoktur. Vazifesi başından aşkındır. Adli Tıp Müessesesinde nazari ders verilemez, ve verecek otorite de yoktur. Ne seminer yaptırılabilir nede tez ve inceleme yapmaya müessesenin bünyesi müsaittir. Nitekim şimdiye kadar yetişmiş olan adli tabiplerden bir kısmı pek zayıf yetişmişlerdir. Bâzan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı bile asistanlarını Üniversite hocalarının emrinde yetiştirmekte ve Üniversiteden yetişmiş mütehasıslar almaktadır. Yahut da İstanbul ve Ankara'nın büyük ve mahdut hastanelerinde memleket çapındaki ve profesör aya-rındaki zatların yanında yetiştirmeye önem vermektedir. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı da adli tıp ihtisasının yalnız tıp fakülteleri enstitü ve kliniklerinde yetişebileceği noktai nazarındadır. Adalet Bakanlığı namına alınacak ve kadrosu Bakanlığa bağlı bulunacak olan adli tıp asistanları İstanbul ve tıp fakültelerinin adli tıp enstitüleri emrine verecek, bu enstitülerde ve adli tıpta ilgili Anatomi - Patolojik Enstitüsü ile akıl ve sinir, kadın ve doğum kliniklerinde ve bu kliniklerin profesör ve doçentleri nezareti altında nazari derslere devam etmek, pratik çalışmaları, otopsi, tahlilleri yapmak, seminerler hazırlamak ve tez yapmak suretiyle talimatnamesinde tasarih edilecek muayyen bir asistanlık müddeti geçirdikten sonra yine bu kürsülerin profesörlerinden mürekkep teşkil edilen bir jüri huzurunda ihtisas imtihanlarını vereceklerdir. İlmin bir ifadesi olarak katiyetle söylenebilir ki, anatomi - patoloji bilmeden adli tıp ihtisası yapmaya ve adli tabip olmaya imkân yoktur. Halbuki adli tıp müessesesindeki morg şubesi müdürü yalnız adli tabiptir. Anatomi - patoloji mütehasısı değildir. Olsa bile kariyere mensup değildir. Nazari ders yoktur. Burası bir fakülte olmadığı için biyopsi ve epikriz gibi ayrıca tetkikat yapılamaz, burada yalnız adli bakımdan otopsi yapılabilir.

Psikiyatri adli tıbbın temel direklerinden biridir. Nitekim adli tabibe (Tababeti Ruhiye ve Adliye) unvanı verilerek bu şekilde mütehasıs diploması tevcih edilir. Bu itibarla adli tıpta yetişecek asistan akliye ve asabiye'nin ayrı ayrı kliniklerinde ve salâhiyetli profesör ve doçentlerin vesayeti altında nazari derslere girmek, hastaları tetkik, müşahede, takip ve tedavi etmek ve muayyen seminerler hazırlamak suretiyle yetiştirilir. Halbuki adli tıp müşahedenamesine gelenler ya akıl hastası veya mütemarızdırlar. Bu müşahedehane teşhise varılıncaya kadar kısa bir müddet müşahede altında bulundurulur. Teşhise varılınca ve bir kanaat elde edilince ya geldiği yere iade edilir veya hasta ise akıl hastanesine sevk edilir. Müşahede müdürü yalnız bir mütehasıstır, ihtisas vermeye salâhiyeti yoktur. Burada uzun müddet hasta ilmî bir şekilde incelenmez, tedavi yapılmaz. Bu itibarla Adli Tıp Müşahedehanesinde yetişecek bir tabibi adliye tababeti ruhiye ihtisası yapmıştır, denemez.

26 yıllık tecrübe adli tıp müessesesinde ne kemiyet ve ne de keyfiyet itibariyle hakiki mütehasıs yetişmediğini göstermiştir. Bakanlığımız hakiki ve iyi kalitede ve kısa zamanda memleketin adli tıp boşluğunu dolduracak mütehasıslar yetiştirmek için ilmî karakterleri salâhiyetleri ve imkânları daha geniş olan üniversitelerde yetiştirilmesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının ve üniversitelerimizin noktai nazarına tamamiyle iştirak ederek bundan evvelki tecrübeleri de göz önüne alarak bunun zaruri ve lâzım olduğu kanaatine varmıştır.

Madde 18 : Müessese umum müdürü ile yardımcısı, meclis raportörleri, şube müdürleri, mütehasıslar, adli tabipler, asistanlarla eczacıya aylıklariyle birlikte 5017 sayılı Kanunun birinci maddesine bağlı cetvelde gösterilen miktarda mezkûr kanun hükümleri dairesinde ödenek verilir.

(Bu kanun tasarısı ile memleket adaletinin görür gözü, işitir kulağı, tutar eli ve bereberce işliyen kafası olan adli tıp müessesesi asrın ve Garbın ihtiyaç ve örneklerine göre işler bir hale getirilmek istenirken bir yandan da bu geniş bilim dalının cazip bir hale sokulması bu tıp şubesine intisap edecek hevesli ve idealist genç hekimlere istikbal, refah, terakki ve terfi sağlanması en esaslî ve en önde gelen bir vazife, bir zaruret ve bir ihtiyaçtır.

Tıbbın daha mütevazî, ilim hudutları ve konusu daha dar şubelerindeki mütehasşıs hekimler hem Devlet eliyle terfi ve terfih edilir, hem de bu şubeler hariçte bol bol müntesiplerine malî imkânlar sağlarken yetişmesi, çalışması, mesuliyeti en fazla fakat dışardaki kazancı sıfır olan bu ilim şubesinin fedakâr mensupları hakkında Hükümetin yapacağı fedakârlık asla çok görülmemelidir. Zira bir memleketin temelini adalet dayandığı bir realitedir. Adli tabip ise adaletin en kıymetli hadimidir. Medeni dünyada bir çeyrek asır içinde adli tıp sahası günden güne genişlemiş, eczacıların elinde cürüm üzerine çevrilmiş bir pertavsız olmak mahiyetinden çıkmış, hukuka, sosyolojiye daha esaslı, daha geniş yardımlarda bulunulmasına müsait kabiliyetler ve şahsiyetler kazanmıştır. İş tababeti, meslek hastalıkları, meslek ve iş kazaları, işçi sigortaları, meslekî tababet bu ilmin şubeleri meyanına girmiştir. Halbuki bugünkü Adli Tıp Kanunu ve Adli Tıp Müessesesi bu konulara cevap vermekten ve bu problemleri inceliyecek elemanlardan, teşkilâtın, ilmi kudretten tamamiyle mahrum ve kötürüm bir hale gelmiş ve bu sebeple de adaleti ve mahkemeleri hatalara sevkedecek bir duruma düşürmüştür. Yurdumuzda iki üniversitenin ve ilk Tıp Fakültesinin mevcudiyetine ve her yıl bu fakültelerin yurda verdiği hekim adedi muntazaman artmakta olmasına ve tıbbın diğer şubelerinde ihtisas yapabilmek için bu genç hekimlerin akın akın bu bilim dallarına baş vurarak hattâ fahrî bile olsa birçok mahrumiyetleri göze alarak bir klinik ve lâboratuvara asistan olabilmek için âzami gayret sarfetmelerine ve yurdun en uzak ve hücre köşelerine gitmeyi göze almalarına rağmen Adli Tıp Müessesesinin kapısından bakana bile raslanmaması çok acıdır. Adli Tıp Müessesesinde on beş asistanlıktan yalnız üçü doludur. Halbuki tıbbın diğer şube ve kollarında ücretsiz olarak bütün mahrumiyet ve yoksulluk içinde çalışan hekimler fahrî asistanlık kadrolarını bile doldurmuşlardır. Bu realite bu şubeye rağbetsizliğin maddi ve rakamla en delil misalini vermektedir.

Tababeti ruhiye ve adliye tıbbın kafası ve beynidir, denebilir. Birçok Garp milletlerinde adli tıp şubesine fakültelerden çıkan en liyakatli, en istidatlı, en bilgili gençleri rağbet gösterirler.

Fert sağlığına ve adalet gibi insaniyete iki sosyal cepheden hizmet eden bu geniş şube mensuplarına Devlet en yüksek maaşı verir. Terfih imkânlarını sağlar. Bu memleketlerde adli tabiplere verilen bilirkişi ücretleri çok fazladır. Hattâ adli tabiplere resmî protokolde bile tababeti en son safında yer verilmek âdettir.

Adli Tıp Şubesi tıbbın en güç, en zor, en mesuliyetli ve en yorucu ve hayati tehlikelerle dolu otopsi ve mezar açmalarda bir şubesidir. Hariçte geçer akçe değildir. Ahcısı yoktur. Ahcısı Devlet ve betahsis adelet ve sosyal müesseselerimizdir. 26 küsur sene içinde üniversitelerimizin adli tıp profesörleri, mebusları da dâhil bu şube müntesibinin mevcudunun yurtta bir düzüneyi bile bulamamış olması cidden dikkati çekecek bir olaydır.

Bu tasarı ile Adli Tıba yeni inkişaf, yeni terakkiler ve yeni veçheler verilirken bu şube müntesiplerinin yargıçlarımız gibi ödenek almak suretiyle terfihleri lüzumlu ve zaruridir. Aksi halde Adli Tıbbın istikbali tehlikeye girebilir. Serdedilen bu uzun mucip sebeplerle Bakanlığımız Adli Tıbbın istikbali ve inkişafı için bu şube müntesiplerine ödenek verilmesi üzerinde hassasiyetle durulmaktadır.

Yine bu maddede ile Adli Tıp Meclisine raportör alınması da derpiş edilmiştir. Şimdiye kadar Adli Tıp cemiyetinde raportörün bulunmaması mahkemelerden gelen yüzlerce sahifelik yüzlerce dosyanın okunmasını dikkatle, ehemmiyetle incelenmesini imkânsız kılmakta idi. Meclisten istenilen mütalâaların çokluğu karşısında ya bu dosyaların lâkaydiyle tetkik edilmemesi yahut da işlerin uzamasını intaç etmek gibi iki ehemmiyetli mahzur ortaya çıkmakta idi. Bu hal mahkemelerimizi bazan uzatmakta bazan ise tereddüde düşürerek tatmin edici ve bir kanaate varıcı kalitede olamıyordu. İşte bu esaslı ve doğrudan doğruya adaletin süratine ve neticesine tesir edecektir. Noksanı telâfi etmek için Meclis adli dosyaları Adli Tıp Meclisine sevketmeden evvel iyice incelemek ve tahlil etmek üzere iki raportör alınmasında katî zaruret bulunduğunu arz ederiz.

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 1/469

Karar No. 22

20 . I . 1953

Yüksek Reisliğe

Adli Tıp Müessesesi kanunu lâyihası Yüksek Reisliğin 24 . XI . 1952 tarihinde 1/469 sayılı havaleleri ile komisyonumuza gelmiş olmakla Hükümet adına Adalet Vekilliği Teftiş Kurulu Reisi Rüştü Üskent'in huzuru ile görüldü.

Mahkemelerimizin, bilhassa ceza mahkemelerinin bâzı ahvalde memleket efkârını tatmin edebilecek bir hakikata ulaşabilmesi için kendilerine hukuk kaideleri ile bağdaşabilecek tıbbi mütalâa beyan edecek bilirkişilere ihtiyaç vardır.

Ancak, memleketin her tarafında mevcut bulunan resmî veya hususi tabiplerin mütalâaları bazan birbirine zıt fikirler taşımakta ve böyle hâllerin zuhurunda mahkemeler daha yüksek bir heyetin mütalâasına baş vurmak zorunda kalmaktadır. Bu sebeptendir ki, 19 Nisan 1926 tarihinde bir tıbbi adli müessesesi kurulmuş bulunmaktadır. Bu müessese tıbbi adli ile alakalı adli hâdiselerde mahkemeler karşısında resmî bilirkişi olarak vazife görmektedir. Zamanla tıbbi adli müessesesinin kadroları tevsi edilmiş ve göreceği işler silâh muayenelerine kadar teşmil edilerek mahkemelere muhtelif ilim şubeleri bakımından bir yardımcı müessese haline getirilmiştir.

1926 senesinde kurulan müessesenin mensup olduğu ilim şubelerindeki ileri hamleler ve cemiyetin inkişafı bakımından müessesenin de yenisinden ele alınarak daha mütakâmil ve faydalı bir tarzda çalışmasını temin bakımından mevcut lâyiha hazırlanarak sevk edilmiş bulunmaktadır.

Gerek müessesenin bugünkü hali ile ve gerekse sevk edilen lâyiha muhteviyatına göre müessesedeki tabip ve mütehassıslar aynı zamanda haricte hususi olarak muayenehane açabilmekte ve iş görebilmektedir. Bu hal ise adaletin, adli teminatın tam bir yardımcısı olan bu müessesede işlerin terakümüne ve bu müesseseden çıkacak raporlara intizar eden mahkemelerin uzamasına ve adaletin geç tecelli etmesine sebebiyet vermektedir.

Tıbbi Adli müessesesindeki meclis âzalarının ve tabip ve mütehassısların kendilerini tamamiyle uhdelere tevdi edilmiş bulunan vazifelerin icabına hasredebilmeleri için hususi faaliyetler ile alâkalarının kesilmesine bağlıdır. Böyle bir halin temini için de tıbbi adli müessesesinde vazife görececek kimselerin maddi bakımından temini icabetmektedir.

İşte komisyonumuz bu esas prensibi nazarı itibara alarak mahkemeler karşısında resmî bilirkişi vaziyetinde olan tıbbi adli müessesesi kanun lâyihasını hükümet mümessilinin de muvafakati ile yeni baştan tanzim etmiş bulunmaktadır.

1. Lâyihanın birinci maddesinde, adalet işlerinde bilirkişilik vazifesiyle mükellef olmak üzere Adalet Vekâletine bağlı bir adli tıp müessesesinin kurulduğu tesbit edilmiş ve memleketin gerek coğrafi durumu ve gerekse münakale imkânları ve bilhassa adli tıba müracaatı gerektiren hâdiselerin yükünü nazarı itibara alınarak madde ile hükümete lüzum gördüğü yerlerde bu müessesenin şubelerini açmak salâhiyeti de verilmiş bulunmaktadır.

Yarın hükümet bu salâhiyetine istinaden ve meselâ İzmir, Ankara Erzurum, Diyarbakır gibi yurdun muhtelif mıntakalarında tıbbi adli müessesesinin şubelerini adaletin daha çabuk sağlanmasını teminen açabilecektir.

2. İkinci madde ile adli tıp müessesesinin nelerden teşekkül edeceği belirtilmiştir. Bu maddeye göre tıbbi adli müessesesi, adli tıp meclisi ki, bu meclis adli tıp müessesesi reisinin riyasetinde toplanır ve 8 muhtelif tıp ilmi mütehassıslarından teşekkül eder. Bu müessesede meclisten başka bir reislik, bir ölümlerin muayene ve gereğinde otopsisı yapılarak ölüm sebebinin tesbiti için bir morg mevcuttur. Bundan başka lüzumu halinde akli haletlerin tetkiki için bir müşahedehane ve kimyevi tahlil ve fizik tetkikleri yapabilmek için ihtisas şubeleri ve gereğinde lâboratuvarlar ve nihayet mahkemeler karşısına ilk bilirkişi olarak çıkabilecek

adlî tabiplerde bu müessesenin teşkilâtına dâhil bulunmaktadır.

3. Hazırlanan lâyiha'nın 3 ncu maddesi adlî tıp müessesesinden hangi müesseselerin ve makamların istifade edeceği yazılı bulunmaktadır. Umumi esbabı mucibede de izah edildiği veçhile adlî tıp müessesesi adlî ihtilâfların hallinde gerek ceza dâvalarında ve gerekse icabettiği zaman hukuki hâdiselerde mahkemelerin güvenerek, itimat ederek baş vuracakları resmî bilirkişidir.

Şu hale göre maddede tasrih edildiği veçhile bu müesseseye gerektiğinde mahkemeler, sorgu hâkimleri ve cumhuriyet müddeiumumileri müracaat edeceklerdir.

İhtilâfları hâdiselerin bu müesseseden gelecek raporlara intizaren uzun müddet sürünmede kalmaması ve bilhassa ceza hâdiselerinde vatandaşların ceza ve tevkif evlerindeki kalış müddetlerini uzatmamak ve mahkemelerin hakiki neticeye en kısa zamanda ulaşmasını temin etmek bakımından bu müesseseye verilen raporların gecikmemesi icabettir.

İşte bu sebeptir ki, maddenin sonuna müessesenin raporlarını hazırlanacak nizamnamede gösterilen müddetler içinde vermekle mükellef olduğu hükmü ilâve edilmiştir.

4. Dördüncü madde ile müessese reisinin aynı zamanda Adlî Tıp Meclisinin de reisi olduğu ifade edilmiştir.

Müesseseyi idare edecek ve aynı zamanda meclise riyaset ile meclisin çalışma metodunu tanzim edecek bulunan reis ile meclisi teşkil eden ve her biri birer ilim şubesinin mütehasıs otoritesi olan meclis âzalarının müessesenin bağlı bulunduğu vekâlet vekilinin inhası üzerine Millî iradeye iktiran etmek suretiyle tâyinlerinin yapılacağı derpiş edilmekle müesseseye verilen ehemmiyet bu bakımdan da ayrıca tebarüz ettirilmiş bulunmaktadır.

5. Beşinci maddede Adlî Tıp Müessesesi Reisliğine bir de yardımcı kadrosu ilâve edilmiştir. Adlî Tıp Müessesesi Reis Yardımcısı reisin bulunmadığı zamanlarda reise yalnız müessese reisiği vazifelerinin cümlesinde vekâlet eder ve fakat millî irade ile tâyin edilmiyen bu yardımcı meclise riyaset edemez. Meclis riyaseti reisin bulunmadığı zamanlar molisi teşkil eden âzanın en kıdemlisi tarafından ifa edilir.

6. Madde ile Adlî Tıp Müessesesinin ikinci

maddede tadat edilen organlarını teşkil eden ihtisas şubelerinin teşekkül tarzını göstermektedir. Bu maddeye göre her ihtisas şubesinde bir mütehasıs müdür, lüzumu kadar mütehasıs, memur ve müstahdem bulunur. Şube çalışmalarında müdürün gaybubeti halinde şubeyi en kıdemli mütehasıs murakabe ve nezareti altında bulundurur.

Şubelerde tetkik edilecek mevzuların hâdiselerin mahiyetine göre şube ihtisasının dışında olması da mümkün olabileceği nazarı itibara alınarak bu gibi hallerde şube müdürünün talebi ve müessese reisinin muvafakati ile dışardan bir mütehasıs çağırılarak tetkikatlarda bu mütehasısın ilminden istifade edilebilecektir. Bu gibi hallerde mütehasısın sarfedeceği mesai ve yapacağı ilmî tetkikler nazarı itibara alınarak müessese riyasetince celbedilen mütehasısa bir ücret takdir edilebilecektir.

7. Lâyiha'nın yedinci maddesi müessesede tâyinlerin nasıl yapılacağını göstermektedir. Dördüncü madde de müessese reisi ile meclis âzalarının Adalet Vekilinin inhası üzerine millî irade ile tâyin edileceği derpiş edilmiş idi. Müessesenin diğer elemanları olan reis yardımcısı, ihtisas şubelerinin müdür ve mütehasısları, raportörler, adlî tabipler, asistanlar ve idare müdürünün müesseseyi her veçhile idare ve tanzim etmekle vazifeli müessese müdürünün inhası ve Adalet Vekilinin muvafakati ile tâyin edileceği ve müessesedeki diğer memur ve müstahdemlerin ise adlî tıp müessesesi reisiğince tâyinleri yapılacağı ve bilhassa ihtisasa taallük eden tâyinlerde müessesenin kuruluş gayesine en iyi şekilde hizmet etmesini temin bakımından adlî tıpta ihtisasları olanların tercih edileceği hususları maddeye alınmış bulunmaktadır.

8. Bu madde adlî tıp meclisinde hangi şube mütehasıslarının bulunacağını katî bir şekilde tasrih etmiştir. Şu hale göre tıbbî adlî meclisinde iki adlî tabip, (bir iç), (kadın ve doğum), (akıl - sinir), hastalıkları ile cerrahi, anatomi-patolojik, biyosimi veya kimya mütehasısları bulunacaktır.

Ayrıca bunlardan birinin mâzereti halinde komisyonun prensip olarak diğer maddelerde tam kadro ile toplanması esası kabul edildiğinden iki de adlî tıp müessesesi yedek âzası kabul edilmiştir.

9. Bu madde meclis faaliyetini izah etmek-

tedir. Şube faaliyetlerinden hariç meclis faaliyetlerinde meclisi terkip eden mütehassıs âzaların ihtisasları dışında bir mütehassısa müzakere edilecek mevzuun mahiyetine göre meclise lüzum görülürse davet edilerek kendisinden mevzu ile alakalı bir rapor istenebilecektir. Meclis bu rapor üzerine vereceği kararla celbettığı mütehassısın raporundan bir suret ait olduğu mercie gönderecektir. Bu mercilerin de mahkemeler ile sorgu hâkimleri ve Cumhuriyet müddeiummillerinden ibaret olduğu yukardaki maddelerde izah edilmiş bulunmakta idi.

10. Onuncu madde adli tıp müessesesinin ve kuruluş sebebinin ruhunu teşkil etmekte ve müessesenin vazifesini ve raporlarının değerini vasıflandırmaktadır.

Adli Tıp Meclisi kanunun şumulüne giren işlerde bilirkişi tarafından verilip mazmunları itibariyle Cumhuriyet müddeiumumilikleri ve kaza mercilerince kanaat verici mahiyette görülmeyen ve birbirlerine mübayin bulunan raporlar hakkında ilmî ve fennî mütalâasını bildirir.

Maddenin ikinci fıkrası Meclisin çalışma usulü ile, toplanma ve karar verme nısaplarını ihtiva eder ve icabettiği takdirde meclisin tetkik eylediği mevzu ile ilgili evrakın suretlerini veya aslını celbedip tetkik edebileceğini ve alakalıyı muayene ve isticvap edebileceğini sağlam bir mütalâa beyan edebilmek için kabul edilmiştir.

Bu madde ile aynı zamanda meclisin karar vereceği hususlarda başka mercie gidilemez denilmiş ve meclisin kararlarının nihai ve katî olduğu kabul edilmekle beraber mahkemelerin delilleri serbest takdir haklarının bu fıkra hükmü ile takyit edilemeyeceği tebarüz ettirilmiştir.

Fıkranın muhtevasına göre katî ve nihai olan Tıbbî Adli Meclisi kararı karşısında diğer bilirkişilerin meclisin kararının hilâfına olan mütalâa ve beyanlarını hâdiseye katî bir mesnet yapamayacak ancak diğer delillerini ve sonradan elde ettiği rapor ve mütalâaları tetkik için yine Tıbbî Adli Meclisine sevk edebilecek ve fakat karşısında en son ve nihai bilirkişi mütalâası bu hallerde dahi Tıbbî Adli müessesesinin rapor ve mütalâası olacaktır. Tıbbî Adli müessesesinin raporlarını nihai ve katîyeti karşısında mahkemelerin takdir haklarını takyit edemeyeceği hususu mütenakız iki hüküm gibi gözükmekte ise de hâdiseyi bütün delilleri ile ihata ve tesbit eden

hâkimin rapor ile bunların karşılaştırılması ve mukayesesinde vereceği hükme medar olabilecek takdir hakkını hukuki görüşleri ve hâdiseye nüfuzları derecesinde takdir edebileceği hususu kasdedilmiş bulunmaktadır ki, ortada birbirinden ayrı ve birbirini nakzeden iki hükmün bulunmadığını ve işlerin alabildiğine karışık ve dolambaçlı safhalar arz etmemesi bakımından böyle bir hükme ihtiyaç dâhi olduğunu kabul etmek bir lâzmei tabiiyedir.

Maddenin sonuna eklenen fıkra ile Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 ncu maddesinin hükmünün mahfuz olduğu beyan edilmiştir.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 ncu maddesi (Sıhhat ve İctimai Muavenet Vekâletince tevdi edilecek yüksek sıhhi ve ictimai meseleler hakkında rey ve mütalâasını beyan ve sıhhi ve ictimai hizmet ve muavenetlere ait kanun, nizamname ve talimatnameleri birinci derecede tetkik eylemek ve tababet ve şubeleri sanatlarını ifadan mütevellit adli meselelerde itibar vazifesi ile mükellef olmak üzere bir Yüksek Sıhhat Şurası teşkil olunmuştur) demekte ve Tababet ve Şuabatı Sanatlarını Tarzı İcrasına dair Kanunun 175 nci maddesinde de tababet ve şuabatı sanatlarının icrasından mütevellit veya icrası sırasında hâdis olan hâdiselerin muhakemesi sırasında sıhhat şurasının mütalâasının alınacağını âmir bir hüküm olarak ifade eder.

Maddede Tıbbî Adli Müessesesinin kararlarını nihai ve katî olduğunu zikrederken Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına dair Kanunun 175 nci maddesinin vaz'ı sebepleri derpiş edilen tababet şubelerine dâhil olanlara sanatlarının icrası sırasında vukua gelen hâdiselerden dolayı meslekî ihtiyatsızlık, tecrübesizlik veya ilmî kifayetsizlik mevcut olup olmadığını anlamak için tıp âleminde otorite sayılan kimselerden müteşekkıl bir sıhhat şurasının mütalâasının alınacağını ifade eden bir fıkranın konulmasına izah edilen sebeplerden dolayı lüzum hissedilmiş bulunmaktadır.

11. Adli hâdiselerin çokluğu ve bunların tıbbî adli ile alakası bakımından bugünkü hükümet ve belediye doktorlarının kendi vazifelerine ilâveten tabîbî adli vazifelerini de görmeleri ve bundan doğan müşkullâtı bakımından ilerde hemen her ilk mahkemenin kaza hududu dâhilinde bir adli tabip bulundurmak imkânını temin edebilmek için vazife hudutları Adalet Ve-

killiğince tâyin ve tesbit edilen mahallerde lüzumu kadar adli tabip bulundurulması madde ile derpiş edilmiştir.

Günden güne tevsi edilecek bu teşkilât için adli tıp ihtisasını yapmış doktorlar yetiştirebilmek, bilhassa bu ihtisas şubesine girmiş bulunan doktorların gerek elde ettikleri ihtisas bakımından diğer ihtisas sahibi doktorlar gibi haricte iş yapma imkânlarının mahdudiyeti ve gerekse adli tabiplerin lâyhada kabul edilen prensibe göre haricden iş kabul etmemeleri hususları nazarı itibara almırsa bu ihtisas şubesine tabip arkadaşların iltifat edip etmiyecekleri düşünülebilir. Hal böyle iken 5979 sayılı Kanun da tabibi adli olabilmek için asistanlığa müracaat imkânlarını biraz daha önlemektedir. 5979 sayılı Kanunun birinci maddesi (genel, katma, özel bütçeli dairelerle, İktisadi Devlet Teşekküllerinde ve sermayesinin tamamı veya yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerde ve işçi sigortalarında vazife alacak Türk vatan-daşı, tabip, dış tabibi ve eczacılar «mütehassıslar dâhil»; coğrafi, iktisadi, içtimai ve idari sebeplerle hususi vaziyette görülüp Bakanlar Kurulunca tesbit olunan mahallerde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından verilecek vazifelerde iki yıl müddetle fiilen hizmet etmeye mecburdurlar.

Bunların tâyin mahalleri kur'a ile tesbit olunur. Bu suretle tâyin olundukları mahallerde mecburi hizmetlerini tamamlamayanlara birinci fıkrada yazılı daire, müessese ve teşekküllerce vazife verilmez.) demektedir.

5979 sayılı Kanun ile konulan bu hüküm karşısında tabiplerin ancak bu mahallerde vazife gördükten sonra tıbbi adli müessesesine müracaat ederek tabibi adli olmak için asistanlığa girmesi icabetmektedir. Bu şekil ise esasen dışarda ayrıca kazanç imkânı olmıyan tıbbi adli mesleğine tabiplerin teveccüh etmiyecekleri neticesini doğuracaktır. Müessesenin ve ihtisas şubesinin fayda ve lüzumu bakımından adedleri mahdut bulunan adli tabiplerin adedlerinin bir an evvel çoğalmasını temin için bu ihtisas şubesine gireceklerin bâzı takyidat ile 5979 sayılı Kanun hükümlerinden muaf tutumaları icap edeceği kabul edilerek maddeye (adli tıp ihtisası için müracaat edenler 5979 sayılı Kanun hükümlerine tâbi değildir. Ancak, bu gibiler Adalet Vekâletinin tesbit edeceği

yerlerde adli tabip olarak 4 sene vazife görmeye mecburdurlar. Bu mecburiyete riayet etmeyenler ile asistanlığı tamamlamıyanlar, veya tâyin olunan yere gitmekten imtina edenlerden aldıkları maaş ve tahsisatlar istirdat olunur.) diye bir fıkra eklenmesi muvafık görülmüştür.

Yalnız 5979 sayılı Kanundan kurtulmak için tıbbi adli mesleğine intisap edenler ilerde bu mesleki bir vasita yapmak isterler ve girdikleri asistanlığı tamamlamadan bırakırlar veya muvaffakiyetsizlik ile ikmal edemezler veya tâyin olunan yere gitmez veya gider de 4 sene ten-sip edilen yerlerde tabibi adli olarak çalışmazlarsa aldıkları maaş ve tahsisatlar kendilerinden istirdat edilecek ve müesseseden ayrıldığı için yeniden 5979 sayılı Kanun hükümlerine tâbi olacaktır. Bu esbabı mucibe ile izah edilen madde hükmü karşısında 5979 sayılı Kanun hükümlerinden muvazaa ile kaçabilmenin imkânları da önlenmiş bulunmaktadır.

12. On ikinci maddede adli tabiplerin vazifeleri belirtilmiştir. Bu maddeye göre adli tabibin bulunduğu mahalle civar kaza merkezlerinde vukua gelecek adli hâdiselerden dolayı tetkik ve mütalâasına lüzum hâsil olursa, otopsinin bizzat adli tabip tarafından yapılması icap eden mühim hâdiseler vukua gelirse hâdis mahalli müddeiuminin göreceği lüzum ve tabibi adlinin bulunduğu mahal müddeiumisinin tensibi ile tabibi adli o mahalle vazife görmek üzere gidebilecektir.

Adli teşkilâtımızda otopsi levazımının noksanlığı ve bilhassa ölü muayenesinin ve otopsinin yapılması için büyük merkez hariç bir yeri ve gereken levazımı bulunmadığı gibi tatbikatta görülen müşkülâtlar da nazarı itibara alınarak adli tabiplerin buldukları yerlerde mevcut resmî sağlık müesseselerinin fennî ve tıbbi vasita ve mahallerinden istifade edeceği hususu da maddeye bir fıkra olarak eklenmesi muvafık görülmüştür.

13. Bu madde ile adli tıp müessesesi mevcudiyetinin lüzumu karşısında ilerde adli tabiplerin buldukları mahallerden kadroları baki kalmak üzere alınarak başka yerlerde ve vazifelerde devamlı olarak (12 nci maddede yazılı «Adli tabiplerin memur buldukları kaza çevresi dışında bir işe çağırılmaları bulunduğu yer müddeiumisinin tensibine bağlıdır.» hükmü

ile kastedilen mânaya hâlel gelmemek üzere) istihdamını önlemek gayesi istihdaf edilmiş bulunmaktadır.

14. Bu madde ile Üniversite bulunan şehirlerdeki Üniversiteleri adli tıp ve kimya enstitüleri ile ruh ve sinir hastahkları klinikleri bu şehirlerdeki belediye gevresi dâhilinde vukua gelen hâdiselerden dolayı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bilirkişi sayılacağı kabul edilmiştir. Bu madde ile hem tıbbi adli müessesesinin işlerinin normal hale gelmesi temin edilecek ve hem de üniversitelerin bu mevzular üzerindeki şubelerinin tecrübe ve tecrübeye müstenit tedarik imkânları temin edilmiş olacaktır.

15. On beşinci madde ile kanunun derpiş ettiği bütün vazifelerin ve kanun metninde izahına imkân bulunamayan hususlarla tabibi adli olmak için müracaat edecek asistanların ihtisaslarını nerelerde ve hangi şerait altında yapacakları ve bunların yetiştirme şekillerinin bir nizamname ile açıklanacağı kabul edilmiştir.

16. Tatbikatta tıbbi adli müessesesine muayene edilmek veya müşahede altına alınmak üzere gönderilenlerin çeşitli muamelelere mâruz kaldığı ve bunlardan bâzılarının maddi imkânsızlık karşısında sefil ve perişan olduğu göz önüne alınarak bu hususlarda tatbikatta yanlış muamelelere meydan vermemek üzere 13 ncü maddeye «müşahede altında bulundurulmak veya muayene edilmek üzere müessesede kalmalarına lüzum görülenlerin müessesede kaldıkları müddetçe yatacak yerleri, yiyecek ve ilaçlarının müessesesece temin olunacağı» açık bir şekilde maddei kanuniye haline getirilmiş bulunmaktadır.

17. Umumi esbabı mucibede de izah edildiği veçhile adli tıp müessesesinin bugün mevcut teşkilâtında bu müessese mütehassıslarının haricte de hususi muayenehane açmaları ve iş görmeleri mümkündür. Haricte hususi muayenehanesi olan bir doktorun resmî vazifesine ne dereceye kadar bağlı bulunacağı mucibi münakaşadır. Bu sebepledir ki, bugün Adli Tıp Meclisi haftanın muayyen günlerinde toplanabilmekte ve ancak bu şekilde bilirkişi sıfatıyla mütalâasını mercii aidine uzun tehhürlerden sonra gönderebilmektedir.

Bugün Adli Tıp Meclisinin elinde bine yakın hâdiseler rapor alınmak için sıra beklemektedir. Bu hâdiselerin taallük ettiği ihtilâflar'da uzayıp git-

mekte vatandaş mahkemelerden beklediği adli teminata aradan seneler geçtikten sonra kavuşabilmekte ve bâzan da mâsum bir vatandaş bu rapora istinaden ceza ve tevkif evlerinde hürriyetlerinden mahrum edilmiş bir halde beklemektedir.

Bu mülâhazalarla adli tıp müessesesinde çalışan mütehassısları uhdelere verilen vazifelerine bağlamak ve kendilerine tevdi edilen bilirkişilik vazifesini zamanında ifa edebilmek için haricte hususi işleri de yaptığı halde elde edecekleri menfaati kısmen olsun karşılayabilecek bir imkânın kendilerine sağlanması bakımından Tıbbi Adli Meclisi Reisi, meclis asıl ve yedek âzalarının ve şube mütehassısı müdür ve mütehassısları ile tıbbi adli müessesesi reis yardımcısının, adli tabiplerin ve raportörlerin Hâkimler Kanununda olduğu üzere kadroları nispetinde bir tahsisat almaları lüzumu üzerinde durulmuş ve dışarda her an iş yapma imkânında olan bu mütehassıs tabiplerin tıbbi adli müessesesine hasrünefs etmeleri mümkün olabileceği düşünülmüştür.

18. On yedinci madde ile geçim imkânları ihtisasları nispetinde mehmaemken sağlanan müessesenin tabip mütehassıslarının da buna mukabil 18 nci madde ile dışarda muayenehane açamıyacakları gibi her hangi bir ücret ve sair menfaat mukabilinde hasta, resmî veya hususi vazife kabul edemeyecekleri esası vaz'edilmiştir.

Zikredilen esbabı mucibeler muvacehesinde 23 madde halinde kabul edilen Adli Tıp Müessesesi kanun lâyihası 19 ve 20 nci maddelerin kabul ettiği cetvellerle birlikte komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Reisiğe sunulur.

Başkan	Sözcü	
İzmir	Manisa	
H. Özyörük	Ş. Ergin	
Kâtip		
Balıkesir	Ankara	
Söz hakkım mahfuzdur	O. T. İttekin	
V. Asena	Aydın	
Ankara	C. Ülkü	
Muhalifim		
Muhalefet şerhim eklidir		
H. Ş. İnce		
Çanakkale	Çoruh	Edirne
N. Kirişcioğlu	M. Güney	M. Enginün
Erzurum	Gazianteb	Gümüşane
E. Karan	G. Kınöğlu	H. Tokdemir

İşel	İstanbul	
Ş. Tol	Söz hakkım mahfuz F. H. Demirelli	
İstanbul	Kayseri	Konya
A. Moshos	Y. Z. Turgut	H. Aydın
Konya	Kütahya	Maraş
M. Obuz	S. S. Nasuhoğlu	M. Özsoy
Süird	Sivas	Tokad
Ş. Türkoğan	N. Ertürk	H. Ökeren
Tokad	Yozgad	
M. Önal	N. Ü. Alcu	

Muhalefet şerhi

Hâkime delilleri takdir selâhiyetini veren Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 240 ve 154 ncu maddeleri ile nihai ihtiyar tâbiri telif edilemez.

Adli Tıp Meclisi nihai ihtiyar mercii olarak kabul edildiği takdirde hâkim hadisenin tatbikâtı ve Adli Tıp Meclisi de juri mahiyetini almaktadır.

Halbuki Adli Tıp Meclisinin istişari ve ilmî mahiyetteki mütalâaları mahkemeyi tatmin etmediği takdirde bugünkü Adli Tıp Kanunu muvacehesinde başka bir mercie müraaat etmeye imkân kalmıyor. Hukuk ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunlarının hâkime tanıdığı salâhiyet ile Adli Tıp Kanununun nihai ihtiyar mercii olarak Adli Tıp Meclisini salâhiyetli kılan hükmü arasında esasen bir tezat mevcuttur. Hâkimi, serbest çalışan veya üniversite muhitinde bulunan memleket çapındaki salâhiyetli büyük otoritelerin icahında mütalâalarından mahrum bırakan bu kaydın yeni kanuna da konulması ve takdir salâhiyetinin fennî ve ilmî sahada kösteklenmesi adaletin lehinde olmayacaktır. Binaenaleyh, bir gerilik ifade eden bu hükmün yerine, aynı hükmü tekrar yeni kanuna da koymak, Adli Tıp sahasında ve ilim alanında bir merhale katedilmesine engel olur.

Adli işlerin, bu kayıt konulmadığı takdirde sürüncemede kalacağına dair itirazın ileri sürülen mülâhazalar, bir idarei maslahat zihniyetinden doğmaktadır. Halbuki, bugün adli ihtiyar işi, sadece Adli Tıp Meclisinin veya tıbbın sahai tetkikine dâhil olan problemler olmayıp, esasen bu müessesenin salâhiyetine dâhil olan işlerden gayri birçok işlerin adli ihtiyar yoluyla hal ve faslı icabet-

mekte ve tatbikatta bunun birçok örneklerine rastlanmaktadır. Meselâ: Parmak izleri tetkikleri, grafoloji, sahteciliğe ait tetkikler zimmet ve ihtilâs suçlarında muhasebe tekniğine vâkıf olanların mütalâalarının alınması trafik kazalar, bina yıkılması, toprak çöktürmeleri, motör ve kazan patlamaları, balâstik meseleleri, elektrik işleri ve buna mümasıl daha birçok adli hâdiselerde bilirkişi işleri, adli tıbbın işigali sahası dışında kalmaktadır. Halbuki, sadece memlekette işlenen ve adli tıbbın tetkiki mevzuuna giren suçlar: Müessir fiillerle adam öldürme gibi şahıs üzerinde işlenen cürümler olup diğer suçlar yanında bunlar ehemmiyetli bir yekûn tutmamaktadır. Ve nihayet işin sürüncemede kalması endişesi, temini bizim için gaye olan (adalet hizmet) görüşünden çok uzakta kalan bir düşüncedir. Hiç şüphe yok ki adalet bâzan süratli şekilde elde edilememektedir. Fakat adli bilirkişilik işlerinden dolayı bâzı dâvaların gecikmesi ihtimali, Adli Tıp Meclisine verilmesi düşünülen ve bağlayıcı, tahdit edici salâhiyetin doğuracağı kötü neticeler yanında hiç mesabesinde kalır. Zaten son olarak delillerin hangi hudut içinde ikame edileceği de, takdire salâhiyetli olan hâkimlerin yedi iktidarında kalan bir mevzudur. Filhakika birtakım avukatların yersiz ve dâvaları uzatmaya mâtuf olan iddialarını hâkimlerimizin mütemediyen kabul edeceklerini zannetmek de, bunların ehliyetine ve anlayışına karşı bir bahane teşkil eder.

* * *

Dünyanın demokrasi rejimlerini tatbik et ve adalet tevziinde en ileri gitmiş memleketlerinin hiçbirinde ne Adli Tıp Meclisi diye bir meclis vardır ve ne de böyle bir meclise hâkimlerin takdir salâhiyetini tahdit edecek bir imtiyaz verilmiştir.

Bütün medeni memleketlerin üniversite olan şehirlerinde Adli Tıp işleri, üniversitelerin alâkalı bulunduğu klinik ve enstitülere gönderilir. Oralarda adli tabipler, Fakülte Adli Tıp enstitülerine bağlıdır. Otopsisler, Adli Tıp enstitülerinde yapılır. Akıl hastalarının muayene ve müşahedeleri üniversite akıl hastahıkları kliniklerinde, zehir aranılması, üniversitelerin toksikoloji, biyokim-

ya lâbôratuvarlarında, biyosiler teşrihi mazerazi enstitülerinde görülür. Burada, bu kanun lâyhâsı münasebetiyle bir vakıayı hatırlamamak mümkün değildir :

Bu kanun hakkında mütalâaları sorulan İstanbul ve Ankara üniversiteleri, gönderdikleri raporlarda, bu tezi müdafaa etmektedirler. Filhakika İstanbul Üniversitesinde Hukuk Fakültesi Ceza Ordinaryüs Profesörü Tahir Taner, Tıp Fakültesi Akliye Ordinaryüs Profesörü İhsan Şükrü Aksel, Tıp Fakültesi Adli Tıp Profesörü Hikmet Çalğın'dan mürekkep heyetin, Rektör Ordinaryüs Profesör Kâzım İsmail Gürkan nezdinde yaptıkları mütaaddit toplantıları ve tetkikleri neticesi, mümasil Avrupa memleketlerinde olduğu gibi adli tıp işlerinin ve meclisinin İstanbul ve Ankara üniversitelerine bırakılması, Ankara ve İstanbul'da Adli Tıp ve Sosyal Tıp profesörlerinin başkanlığı altında birer meclis kurulması, müşahedehanenin fakülte akıl hastahıkları kliniklerine, toksikolojinin Adli Tıp enstitülerine bağlanmasını neticesini müdafaa etmişlerdir.

Bu şeklin kabulü, memlekette en yüksek otoritelerden ibaret iki meclisin kurulmasına, adaletin daha emin ve daha tatmin edici bir ilim süzgecinden geçirilmesine, yıllarca çıkmıyan evrakın ve bilhassa mevkuflu işlerde şahsi hukukun heder olmasına vesile veren gecikmelerin önlenmesine, hâkimin takdir salâhiyetinin baltalanmamasına imkân vereceği muhakkaktır. Fakat nedense Adliye Vekilliği medeni dünyanın kabul ettiği bu ilmi esasa iltifat etmiyerek, eski bir itiyadın tahtı tesirinde kalmayı tercih eylemiştir.

Ve sonra, Tababet ve Şuabatı Meslek ve Sanatlarının Tarzı İcrasına dair Kanununun 75 nci maddesindeki kayıt, Adli Tıp Kanunundaki kayıt gibi hâkimi veya mahkemeyi takyit edici bir kayıt değildir.

Hiç şüphe yok ki, meslekî suçlarından dolayı yapılan takiplerde kanun vâzını, bâzı istisnalar kabul etmiştir. Meselâ: Memurların işledikleri suçlarda «Memurun Muhakemat Kanununun» cari olması, gördükleri hizmetlerin icaplarına göre memurun hareketlerinin suç olup olmadığının aynı idare mekanizması içinde çalışan kimselerin dahi iyi takdir ede-

cekleri esbabı mucibesinden doğmaktadır. Hekimlik gibi çok geniş, girift ve her gün yeni terakki ve tekâmül kaydeden bir meslekte vazife icaplarının ne suretle ve hangi şartlar içinde yapılmış olduğunun, ilmin yeni veya metrûk bir metodu olup olmadığının, yapılmasındaki fayda ve zararların ne nispette olduğunun ve hangi ahvalde bu ameliye veya tedaviyi yapmaya ilmen hekimi yetkili kılıp kılmadığının takdiri hiç şüphe yok ki bir kere de Devlet Sağlık Teşkilâtının en yüksek otoritelerinden tereküp eden bir ilim ve içtihat organı olan Yüksek Sıhhat Şûrasından geçirilmesinin içtimai ve adli faydaları inkâr kabul etmez bir hakikattır. Bu gibi tıp meslekinin tarzı icrasından mütevellit ve suç isnat ve iddiası dermeyan edilmiş işleri tetkik yetkisinin adli tıp işlerine verilmesi dahi mahzurludur. Zira Yüksek Sıhhat Şûrasını terkip eden ve hemen bütün tıp ihtisas şubelerinin otoritelerini bünyesinde toplayan zevat, hiçbir zaman muayyen bir statüye bağlı olarak kurulmuş bulunan Adli Tıp Meclisinin haiz olmayacağı kadar üstün bir salâhiyete sahiptir. Bununla beraber Yüksek Sıhhat Şûrasının mütalâası hâkimi takyit etmiyeceğinden hâkim vicdanen tatmin edilemezse üniversitelerarası profesörlerinden teşkil edeceği bir kurula müracaat etmekte tamamen muhtardır.

Yurdumuzda tabiplerin ne müşkül şartlar altında ve ne zorlukları iktiham ederek yetiştikleri malûmdur. Bu durum karşısında bir hekimin her hangi bir şekilde hastaya müdahalesinden doğduğu iddia edilen bir suçun, kendi derecesinde veya daha yüksek dereceli kimseler tarafından tetkik edilmesi, bir yandan hekimin istikbaline ve diğer yandan tababetin ilerlemesine ve inkişafına ve hattâ hastaların durumuna müessir olacağından - böbreğini evlâdına bırakan kadının ameliyesinde olduğu gibi - memleket çapında yurt sağlık işlerine veçhe vermek için kurulmuş bulunan Yüksek Sıhhat Şûrası gibi bir ilim müessesesinin rey ve mütalâasına bigâne kalmak zararlı olur kanaatindeyim.

Ancak bu hükmün mahfuziyeti hakkında kanuna bir fıkra veya madde ilâvesine lüzum da yoktur. Binaenaleyh meclisin kararlarının katiliğini bildiren fıkradan sonraki cümlelerin

tayyını teklif ediyorum. Bu suretle, hâkimin gerek Hukuk, gerek Ceza Muhakemeleri Usulündeki hattâ medeni ve cezai mevzuatımıza serpilmiş olan hükümlerdeki takdir salâhiye-

tinin mahfuz tutulması temin edilmiş olacaktır.

Ankara

Hâmid Şevket Ince

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Sağlık ve Sosyal Yardım Ko.

Esas No. 1/469

Karar No. 12.

12 . II . 1953

• Yüksek Reisliğe

Adli Tıp Müessesesi hakkında Adalet Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin X.X.1952 tarihinde Yüksek Meclise Sunulması kararlaştırıp ilişik gerekçesiyle birlikte Yüksek Reisliğe 6 . II . 1953 tarihinde 1/469 sayı ile komisyonumuza havale buyurulan Adli Tıp Müessesesi kanun lâyihası, Adliye, Sağlık ve Sosyal Yardım ve Maliye Vekâletleri mümes-sillerinin huzurlarıyla müzakere ve tetkik edildi.

22 Nisan 1926 tarih ve 813 sayılı Kanunun; hakikaten bugünkü ihtiyaçlara cevap veremiyebilecek durumda olduğu kanaatine varıldı. Yeni kanun lâyihasının katî bir ihtiyaca cevap verecek mahiyette bulunduğu görülerek Adliye komisyonunun değiştirdiği şekil üzerinde maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Maddeler üzerinde yapılan incelemelerde işlerin raportörlerde birikip kalması mahzurlu görülerek raportörlükler ve yedek üyeler prensibi kabul edilmemiştir.

Hükümetin getireceği yeni Barem Kanununa aykırı olmaması için munzam tahsisat ve buna göre de adli tabiplerin mesai saatleri dışında muayenehane açmaları memnuiyette taallük eden hükümler lâyihadan çıkarıldığı halde ayrıca adli tabiplerin tababeti adliyeye müteallik hususlarda hususi rapor vermeleri mahzurlu görülmüş bu maksadı temin için ayrıca bir madde tedvin edilmiştir.

Adli tabiplerin bulunmadığı yerlerde kanunun bir mecburiyet olarak diğer resmî ve hususi ta-

biplere tahmil ettiği vazifelerin arasında bilhassa otopsi ve fethikabir izin ayrıca bir ücret ödenmesi prensibi de kabul edilmiş ve buna ait hükümler lâyihaya ilâve edilmiştir.

Adliye Komisyonunca kabul edilen yirminci maddede malî bir usul icabı telâkki edilerek tayıyılmıştır.

Kanunun diğer maddelerinde ve cetvellerinde bu esaslara göre yapılan değişikliklerle tümü ekseriyetle kabul edildiği arz ve havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Sağlık ve Sosyal Yardım

Komisyonu Reisi

Sözcü

Kâtip

Ankara

Çoruh

Çorum

T. V. Öz

A. R. Sağlıklar

S. Baran

Antalya

Bilecik

Çankırı

B. Onat

T. Oran

K. Çığman

Çankırı

İçel

İstanbul

C. Otman

A. Köksal

A. V. Bayar

İstanbul

Kars

Kayseri

S. Yaver

E. Oktay

A. R. Kulçakale

Kocaeli

Kocaeli

Konya

Z. Atığ

H. Türkan

S. S. Burçak

Malatya

Manisa

Niğde

H. Firat

F. İlker

H. Ülkü

Ordu

Sinop

Sinop

Z. M. Sezer

A. Ş. Şavh

Muhit Tünerkan
İmzada bulunamadı

Sivas

Sivas

Tekirdağ

N. Ağacıkoğlu

B. Taner

Z. Erataman

Bütçe Komisyonu raporu**T. B. M. M.****Bütçe Komisyonu****Esas No. 1/469****Karar No. 79****5. V. 1958****Yüksek Reisliğe**

Adli Tıp Müessesesi hakkında Adalet Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Bağvekâletin 21. XI. 1952 tarihli ve 6/3279 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım komisyonları raporlarıyla birlikte komisyonumuza havale olunmakla Adalet ve Maliye vekâletleri temsilcileri hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Bilhassa ceza dâvalarında tıbbın ve fennin sahasına giren adli meselelerin, tam bir vuzuhla aydınlanmasını, binnetice adaletin de gereği gibi tecellisini temin bakımından ehemmiyeti derkâr olan tıbbi ve fennî mütalâalar beyan edecek mütehassıs ehlihibreye ihtiyaç bulunduğu, ihtibarâtı adliyede fikir ve mütalâalarına müracaat olunan resmî ve hususi tabiplerin bu yoldaki mütalâaları bâzan yekdiğerine mübâyin, bazen de müphem ve tavzihe ihtiyaç gösteren mahiyette tecelli ettiği, bu gibi ahvalde mahkemelerin daha salâhiyetle ve yüksek ilmi bir heyetin fikir ve mütalâalarına müracaatlarının zaruri olduğu göz önünde bulundurularak 19. IV. 1926 tarihli ve 813 sayılı Kanunla kurulmuş olan ve tıbbın diğer şubelerinde olduğu gibi Adli Tıp sahasında da her gün kaydedilen yeni terakkiler ve cemiyet bünyesindeki tekâmül ve tahavvülât ve bilhassa Ceza Hukukuna taallûk eden mesail ve hâdiselerin arzettiği tenevvü muvacehesinde günün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak bulunan Adli Tıp meselesinin bu terakki ve inkişafalara muvazi ve daha rasyonel bir sisteme bağlanması zaruri görülmüş ve kanun lâyihası bu maksatla hazırlanmıştır.

Lâyiha üzerinde umumi mahiyette cereyan eden müzakereyi mütaakıp maddelere geçilmesi kabul olunduktan sonra Adalet Komisyonunun tesbit ettiği metin görüşmeye esas tutulmuş, birinci ve ikinci maddeler şeklen değiştirilmek suretiyle üçüncü madde aynen ve dördüncü madde tadilen beş ve altıncı maddeler aynen

ve yedinci maddede, son fıkrası tayyedilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Sekizinci maddenin müzakeresi esnasında, maddenin muhtevası bakımından, lâyihanın bir defa da ihtisas komisyonu olan Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca tetkiki lüzumlu görülerek dosya bu maksatla Başkanlığa tevdi olunmuş ve sekezinci madde Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunca tesbit olunan şekilde kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonunun dokuzuncu maddesi aynen ve Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunun onuncu maddesi, adli tıp meclisi reisinin mâzeret ve gayubeti halinde en kıdemli âzanın reise vekâlet edeceğine dair hüküm, 7 nci fıkrâ olarak ilâve edilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonunun on bir, ve on ikinci maddeleri aynen ve 13 ncü maddesi komisyonumuzca tayyedilmiş olduğundan 14 ncü madde, metinde yazılı madde numarası değiştirilmek ve müteferrik hükümleri ihtiva eden beşinci bölüme nakledilmek suretiyle 13 ncü madde olarak ve 15 nci maddesi 14 ncü, ve 16 nci maddesi 15 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunun tanzim ettiği 16 nci madde komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Adli tıp müessesesi ve meclisi reisi ile meclis âzalarına, şube mütehassıs müdürlerine ve mütehassıslara, adli tıp müessesesi reis yardımcısına, adli tıp meclisi raportörlerine ve adli tabiplere hariçte vazife görmemek şartıyla yargıç ödeneği verilmesini istihdaf eden ve Adalet Komisyonunca tanzim olunan 17 ve 18 nci maddeler, komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerde bu vazifeleri ifa edenlerin hâkimlik vasfını ve kaza salâhiyetini haiz olmayıp ehlihibre vaziyetinde buldukları ve bu tahsisatın verilmesinin Yargıç Ödeneği hakkındaki Kanunun mucip sebepleriyle teklifi mümkün

olamayacağı ve muhtelif devlet memurlarına aylıklarına ilâveten, ifa ettikleri hizmetlerin nevi ve mahiyetine göre her hangi nam ile bir para verilip verilmemesi hususunun Hükümetçe hazırlanmakta olup yakında Büyük Millet Meclisine sunulacağı Maliye Vekili tarafından Umumi Heyette ifade edilen **Barem Kanunu** ile derpiş edilmesi zaruri olduğu mütalâasıyla kaldırılmıştır.

Mütehassıs kadroları esasen ihtisas mevkii olarak kabul edilmiş olmakla beraber adli tip müessesesi ve meclisi reisinin kadrosu 125 lira ve meclis âzalarının kadroları ise 100 lira asli maaşlı olarak teklif edilmiş olduğundan, bu kadrolara tâyin edileceklerin kadro maaşlarını tam alabilmelerini temin maksadiyle bu kadroların da ihtisas mevkii olarak kabulü mütehassıs elemanların bunlara rağbeti temin edeceği düşünülüş bu sebeple lâyihaya ilişik cetvelde bu kadroların ihtisas mevkii olarak gösterilmesi kabul edilmiştir.

Adalet Komisyonunun 19 ncu maddesi kelime ve rakam değişikliğiyle 17 nci madde olarak kabul edilmiştir ve 20 nci maddeye bağlı kadro cetveli, 1953 yılı Bütçe Kanununa ilişik «D» cetvelinin Adalet Vekâleti kısmında yer almış olduğundan tedvinine lüzum kalmadığı anlaşılan bu madde kaldırılmıştır. Aynı Komisyonun 21 nci maddesi 18 nci madde olarak, ve geçici maddesi ise geçici birinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Lâyihanın kanuniyet iktisap ettiği tarihte müstahdem bulunanlardan ihtisas mevkii olarak gösterilen kadrolara tâyin edileceklerle 3656 sayılı Kanunun 13 ncu maddesindeki kayıtlar aranmaksızın kadro aylıklarının verilebilmesini

temin için geçici ikinci madde komisyonumuzca tanzim ve ilâve edilmiştir.

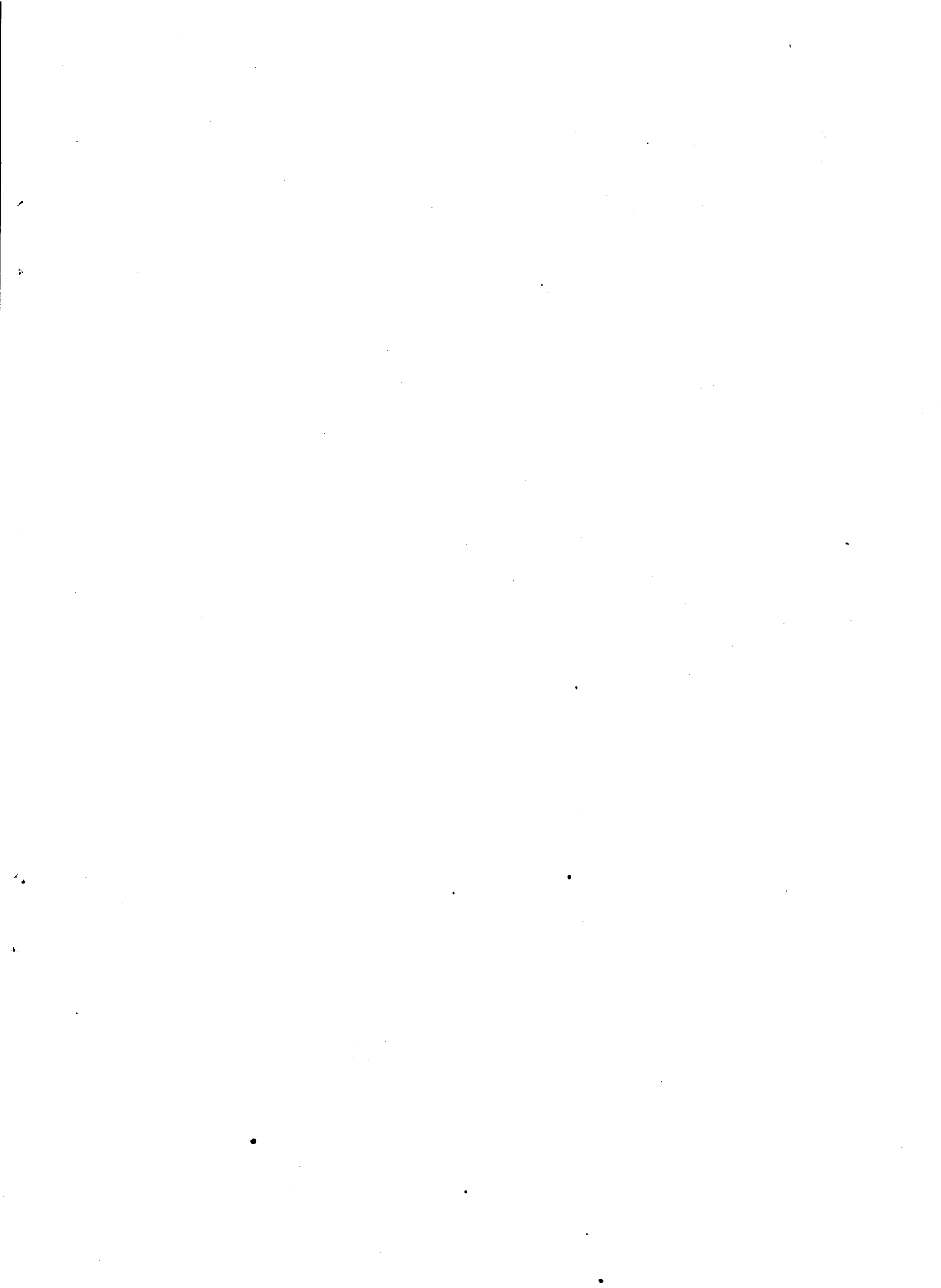
22 nci yürürlük maddesi şeklen değiştirilmek suretiyle 19 ncu madde olarak ve 23 ncu madde ise 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihasının komisyonumuzca kabul edilen şeklinin ilâveten istilzam ettiği yıllık tahsisat miktarı maaşlı kadrolar için (165 213) lira «D» cetveline dâhil ücretli kadrolar için (58 800) lira emekli keseneği olarak da (8 613) liradır.

Ücretli kadrolar karşılığı olan (58 800) lira Adalet Vekâleti bütçesinin 202 nci bölümünün ilgili maddelerinde mevcuttur. Maaşlı kadrolar karşılığı ile emekli keseneği olarak ilâveten ihtiyaç görülen miktarlar ise aynı vekâlet bütçesinin 201 ve 209 ncu bölümlerinde mevcut tahsisat tasarruflarından karşılanacaktır.

Bu suretle yeniden hazırlanan kanun lâyihası Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Sözcü
Bursa	Giresun	İstanbul
K. Yılmaz	M. Şener	H. Hüsmen
Kâtip		
Sivas	Antalya	Elâzığ
H. İmre	A. Sarıoğlu	O. F. Sanaç
Gümüşane	İstanbul	İstanbul
K. Yörükoğlu	S. Oran	F. Saymer
Kastamonu	Kırklareli	Konya
H. Türe	Ş. Bakay	R. Birand
Konya	Ordu	Seyhan
M. A. Ülgen	R. Aksoy	S. Barı
Siird		Trabzon
B. Erden		S. F. Kalaycıoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Adli Tıp Müessesesi Kanunu tasarısı

Birinci Bölüm

Kuruluş

MADDE 1. — Adalet işlerinde bilir kişilik vazifesiyle mükellef olmak üzere Adalet Bakanlığına bağlı Adli Tıp Müessesesi kurulmuştur.

Bakanlık lüzumu gördüğü yerlerde şubeler de açabilir.

MADDE 2. — Adli Tıp Müessesesi, Adli Tıp Genel Müdürlüğü ile Morg, Müshahedehane, şimik analiz ve fizik araştırma ihtisas şubeleri ile Adli Tıp Meclisi ve Adalet tabipliklerini ihtiva eder.

MADDE 3. — Adli Tıp Müessesesi, mahkemelerle sorgu yargıçlıkları ve Cumhuriyet Savcılıkları tarafından adli tıp la ilgili olarak tevdi edilecek mevzular üzerinde ilmî ve fennî mütalâalarını bildirmekle mükelleftir.

İkinci Bölüm

Tâyinler

MADDE 4. — Genel Müdür aynı zamanda Adli Tıp Meclisinin Başkanıdır. Adalet Bakanının inhası üzerine Millî irade ile tâyin olunur.

MADDE 5. — Genel Müdüre, tensip edeceği işlerde yardım ve görevinde bulunmadığı zamanlarda vekâlet etmek üzere, bir Genel Müdür yardımcısı bulur.

Genel Müdür Yardımcısı Genel Müdürün inhası üzerine Adalet Bakanlığınca tâyin olunur.

MADDE 6. — Her ihtisas şubesinin başında bir müdür ile lüzumu kadar mütehassıs ve yardımcı bulunur.

İhtisas şubeleri müdürlerinden birinin mazereti veya gayubeti halinde, genel müdürün tensip edeceği mütehassıs kendilerine vekâlet eder.

İhtisas şubelerinde incelenecek meselelerin mahiyet ve ehemmiyetine göre, gerektiği takdirde,

ADALET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Adli Tıp müessesesi kanun lâyihası

Birinci Bölüm

Kuruluş

MADDE 1. — Adalet işlerinde bilirkişilik vazifesiyle mükellef olmak üzere Adalet Vekâletine bağlı (Adli Tıp Müessesesi) kurulmuştur. Vekâlet lüzumu gördüğü yerlerde şubeler de açabilir.

MADDE 2. — Adli Tıp müessesesi, Adli Tıp Meclisi, Adli Tıp müessesesi Reisliği ile morg, müshahedehane, kimyevi tahlil ve fizik tetkikleri ihtisas şubelerini ve adli tabiplikleri ihtiva eder.

MADDE 3. — Adli Tıp müessesesi, mahkemeler ile Sorgu Hâkim ve Cumhuriyet müddei umumlükleri tarafından adli tıp ile ilgili olarak tevdi edilecek mevzular üzerinde ilmî ve fennî mütalâalarını, nizamnamesinde gösterilecek müddetler içinde bildirmekle mükelleftir.

İkinci Bölüm

Tâyinler

MADDE 4. — Adli Tıp müessesesi Reisi aynı zamanda adli tıp meclisinin de reisi dir.

Adli Tıp müessesesi Reisi ile meclis asil ve yedek âzaları, Adalet Vekilinin inhası üzerine millî irade ile tâyin olunurlar.

MADDE 5. — Adli Tıp müessesesi reisine yardım ve bulunmadığı zamanlarda yalnız müessesese reisliği vazifelerinde vekâlet etmek üzere bir reis yardımcısı bulunur.

MADDE 6. — Her ihtisas şubesinde bir mütehassıs müdür, ve lüzumu kadar mütehassıs, memur ve müstahdem bulunur. Müdürlerden birinin mazeret veya gayubeti halinde en kıdemli mütehassıs işine vekâlet eder.

İhtisas şubelerinde tetkik edilecek meselelerin mahiyet ve ehemmiyetine göre, lüzumunda şube müdürünün talep ve müessesese reisinin tensibi ile ve şubede bulunan mütehassısların ihtisası hari-

**SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM KOMİSYONU-
NUN DEĞİŞTİRİŞİ**

Adli Tıp Müessesesi kanun lâyihası

Birinci Bölüm

Kuruluş

MADDE 1. — Adalet işlerinde bu kanunda yazılı vazifeleri görmek üzere Adalet Vekâletine bağlı (Adli Tıp Müessesesi) kurulmuştur. Vekâlet lüzum gördüğü yerlerde şubeler de açabilir.

MADDE 2. — Adli Tıp müessesesi, Adli Tıp Meclisi ile, Adli Tıp Müessesesi Reisliği ve buna bağlı morg, müşahedehane, kimyevi tahlil ve fizik tetkikleri ihtisas şubelerini ve adli tabiplikleri ihtiva eder.

MADDE 3. — Adalet Komisyonunun 3 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Tâyinler

MADDE 4. — Adli Tıp müessesesi Reisi ile Meclis âzaları Adalet Vekilinin inhası üzerine müsterek kararname ile tâyin olunur.

MADDE 5. — Adalet Komisyonunun 5 neü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Her ihtisas şubesinde bir mütehasıs müdür, ve lüzumu kadar mütehasıs ile memur ve müstahdem bulunur. Müdürlerden birinin mazeret veya gaybubeti halinde en kıdemli mütehasıs işine vekâlet eder.

İhtisas şubelerinde tetkik edilecek meselelerin mahiyet ve ehemmiyetine göre, lüzumunda şube müdürünün talep ve müessese reisinin tensibi ile ve şubede bulunan mütehasısların ihti-

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Adli Tıp Müessesesi kanunu lâyihası

Birinci Bölüm

Kuruluş

MADDE 1. — Adalet işlerinde bu kanunda yazılı vazifeleri görmek üzere Adalet Vekâletine bağlı (Adli Tıp Müessesesi) kurulmuştur. Vekâlet lüzum gördüğü yerlerde şubeler de açabilir.

MADDE 2. — Adli Tıp Müessesesi : Adli Tıp Meclisi ile Adli Tıp Müessesesi Reisliği ve buna bağlı morg, müşahedehane, kimyevi tahlil ve fizik tetkikleri ihtisas şubelerine ve adli tabiplikleri ihtiva eder.

MADDE 3. — Adalet Komisyonunun 3 neü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

İkinci Bölüm

Tâyinler

MADDE 4. — Adli tıp müessesesi reisi ile meclis âzaları, Adalet Vekilinin inhası üzerine müsterek kararname ile tâyin olunurlar.

MADDE 5. — Adalet Komisyonunun 5 neü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Adalet Komisyonunun 6 neü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

genel müdürün tensibiyle ve şubede bulunan mütehasısların ihtisasları dışında olmak üzere haricden bir mütehasıs davet edilebilir. Bu halde davet edilen mütehasıs, genel müdür tarafından 20 liraya kadar takdir edilecek münasip bir ücret verilir.

MADDE 7. — İhtisas şubelerinin müdürleri ile mütehasıslar, raportörler ve idari memurlar genel müdürün inhası üzerine Adalet Bakanlığınca, müstahdemler genel müdür tarafından tâyin olunurlar.

Üçüncü Bölüm

Adli Tıp Meclisi

MADDE 8. — Adli Tıp Meclisi, genel müdürün Başkanlığında olmak üzere birer (Akıl - Sinir), (İç), (Kadın - Doğum) hastalıkları ile (Cerrahî), (Anatomi Patolojik), (Biyosimi) mütehasıslarından, memur veya serbest iki adli tabipten terettüp eder.

Adli Tıp Meclisinin üyeleri genel müdürün teklifi ve Adalet Bakanının inhası üzerine millî irade ile tâyin olunurlar.

MADDE 9. — Adli Tıp Meclisince incelenecek meselenin mahiyet ve ehemmiyetine göre meclis, müzakere konusu ile ilgili tıp ve sair ihtisas şubelerinden bir mütehasısın davet edilmesine karar verebilir. Bu suretle davet edilen mütehasıs reye iştirak edemez.

Davet edilecek mütehasıs Meclisçe 20 liraya kadar takdir edilecek bir ücret verilir.

MADDE 10. — Adli Tıp Meclisi, bu kanunun şumulüne giren işlerde, bilirkişiler tarafından verilip mazmunları itibariyle mahkemelerce sorgu yargıçlıklarınca veya Cumhuriyet Savcılıklarınca kanaat verici mahiyette görülmiyen veya birbirlerine mübayin bulunan raporlar hakkında ilmî ve fennî mütalâasını bildirir.

Meclis, üyelerinin üçte ikisinin mevcudu ile

cinde olmak üzere dışarıdan bir mütehasıs çağırılabilir. Bu mütehasıs riyasetçe mesaisiyle mütenasip bir ücret takdir edilir.

MADDE 7. — Adli tıp müessesesi reis yardımcısıyla ihtisas şubelerinin müdür ve mütehasısları, raportörler, adli tabipler, asistanlar ve idare müdürü, adli tıp müessesesi reisinin inhası üzerine Adalet Vekâletince ve diğer memur ve müstahdemler ise adli tıp müessesesi reisliği tarafından tâyin olunurlar.

Tâyinlerde adli tıpta mütehasıs olanlar tercih edilir.

Üçüncü Bölüm

Adli tıp meclisi

MADDE 8. — Adli tıp meclisi, adli tıp müessesesi reisinin riyaseti altında olmak üzere iki adli tabip ile birer (İç), (Kadın doğum), (Akıl - sinir) hastalıkları ve (Cerrahi), (Anatomi patoloji), (Biyosimi veya kimyager) mütehasıslarından tereküp eder ve adli tıp mütehasısı yedek iki âzası bulunur.

MADDE 9. — Meclisçe incelenecek meselenin mahiyet ve ehemmiyetine göre Meclis, müzakere mevzuu ile ilgili tıp ve sair ihtisas şubelerinden bir mütehasısın davet edilmesine karar verebilir. Mütehasıs reye iştirak etmemekle beraber mütalâasını bir rapor ile Meclis riyasetine bildirir. Mütalâanın bir sureti meclis kararı ile beraber ait olduğu mercie gönderilir. Bu mütehasıs mesaisi ile mütenasip meclisçe bir ücret takdir olunur.

MADDE 10. — Adli tıp meclisi, bu kanunun şumulüne giren işlerde bilir kişi tarafından verilip mazmunları itibariyle cumhuriyet müddei umumilikleri ve kaza mercilerince kanaat verici mahiyette görülmiyen veya birbirlerine mübayin bulunan raporlar hakkında ilmî ve fennî mütalâasını bildirir.

Meclis, mevcut âzasının tamamıyla toplanır

S. ve S. Y. K.

B. K.

sası haricinde olmak üzere dışardan bir mütehas-
sıs çağırılabilir. Bu mütehasıs riayetçe mesai-
siyle mütenasip bir ücret takdir edilir.

MADDE 7. — Adli Tıp Müessesesi reis yar-
dımıcısı ile ihtisas şubelerinin müdür ve müte-
hassısları, adli tabipler, asistanlar ve idare mü-
dürü; adli tıp müessesesi reisinin inhası üzeri-
ne Adalet Vekâletince ve diğer memur ve müs-
tahdemler ise adli tıp müessesesi reisliği tara-
findan tâyin olunur.

MADDE 7. — Adli Tıp Müessesesi reis mu-
avinleriyle ihtisas şubelerinin müdür ve müte-
hassısları, raportörler, adli tabipler, asistanlar
ve idare müdürü, Adli Tıp Müessesesi reisinin
inhası üzerine Adalet Vekâletince ve diğer me-
mur ve müstahdemler ise Adli Tıp Müessesesi
reisi tarafından tâyin olunurlar.

Üçüncü Bölüm

Adli Tıp Meclisi

MADDE 8. — Adli tıp meclisi adli tıp mü-
essesesi reisinin riyaseti altında olmak üzere iki
adli tabip ile birer (iç), (kadın - doğum), (akıl -
sinir) hastalıkları ve (cerrahi), (anatomi pato-
loji), (tabbi kimya veya kimya) mütehasısıla-
rından tereküp eder.

MADDE 9. — Adalet Komisyonunun 9 neu
maddesi aynen kabul olunmuştur.

MADDE 10. — Adli tıp meclisi, bu kanunun
şumulüne giren işlerde bilirkişi tarafından veri-
lip mazmunları itibariyle Cumhuriyet müddei-
umumilikleri ve kaza mercilerince kanaat verici
mahiyette görülmiyen veya birbirlerine mübayin
bulunan raporlar hakkında ilmî ve fennî mütâ-
lâasını bildirir.

Meclis, mevcut âzasının üçte iki ekseriyetiyle

Üçüncü Bölüm

Adli Tıp Meclisi

MADDE 8. — Sağlık Komisyonunun 8 nei
maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Adalet Komisyonunun 9 neu
maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Adli Tıp Meclisi, bu kanunun
şumulüne giren işlerde bilirkişi tarafından ve-
rilip muhtevaları itibariyle Cumhuriyet Müd-
deiumumilikleri ve kaza mercilerince kanaat
verici mahiyette görülmiyen veya birbirlerine
mübayin bulunan raporlar hakkında ilmî ve
fennî mütâlâasını bildirir.

Meclis, mevcut âzasının üçte iki ekseriyetiyle

toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğu ile kararını verir. Ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu üye hazır bulunmadıkça o husus hakkında müzakere icra edemez.

Oylarda eşitlik halinde başkanın bulunduğu tarafın reyî tercih edilir.

Meclis başkanının mazereti veya gaybubeti halinde en kıdemli üye başkana vekâlet eder. Mazeret veya gaybubet hali on beş günü tecavüz ettiği takdirde Adalet Bakanı mevcut üyelerden birisini başkanvekilliği ile görevlendirebilir.

Meclis, lüzum gördüğü hallerde, kararını vermeden önce tetkik eylediği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli örneklerini isteyebileceği gibi mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret olan ahvalde her hangi bir varakanın aslını da getirebilir. İlgili şahısları muayene, usulüne tevfikân istievap edebilir. Her türlü tetkikleri yapar veya yaptırabilir.

Meclis, acele olan işleri diğerlerinden önce karara bağlar. Acelelik halinin takdiri başkana aittir. Meclisin karar verdiği hususlarda bilirkişi sıfatıyla başka bir mercie gidilemez.

Adli Tıp Meclisinin kararları, mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki salâhiyetlerini takyit etmez.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 ncu maddesinin hükümleri mahfuzdur.

MADDE 11. — Adli Tıp Meclisi haftada en çok üç gün toplanır. Her toplantı günü için toplantıda bulunan başkan ile üyelere çalışma saatleri haricinde geçen mesailerine mukabil 20 şer liraya kadar huzur ücreti verilir.

Bu kanuna göre verilecek huzur ücretleri, ilgililerin sair kanunlarla almakta oldukları maaş, ücret, ödeneklerine hâlel getirmez.

Dördüncü Bölüm

Adalet Tabipleri

MADDE 12. — Adalet tabipleri, adalet tabipliği ihtisasını yapmış olanlardan Adli Tıp Müessesesi Genel Müdürünün inhası üzerine Adalet Bakanlığınca tâyin olunurlar.

ve ekseriyetle karar verir. Âzadan birinin mazeret veya gaybubeti halinde eksiklik yedek âza ile tamamlanır. Ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu mütehassıs âza hazır bulunmadıkça o husus hakkında müzakere icra edilemez.

Meclis lüzum gördüğü hallerde kararını vermeden önce tetkik eylediği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli suretlerini mahallinden isteyebileceği gibi mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret bulunduğu takdirde bunları da getirebilir.

Alâkalı şahısları lüzumunda muayene ve usulüne tevfikân istievap edebilir. Her türlü tetkikatı yapar ve yaptırabilir.

Meclis, acele olan işleri diğerlerinden önce karara bağlar. Müstaceliyetin takdiri reisin teklifi ve meclis ekseriyetinin kararı ile olur.

Meclisin karar verdiği hususlarda bilirkişi sıfatıyla başka mercie gidilemez. Meclisin kararları nihai ve katî olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki salâhiyetlerini takyit etmez.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 ncu maddesinin hükümleri mahfuzdur.

Dördüncü Bölüm

Adli tabipler

MADDE 11. — Vazife hudutları, Adalet Vekâletince tâyin ve tesbit edilen mahallerde Jüzümü kadar adli tıp bulundurulur. Adli tabipler, adli tababet ihtisaslarını yapmış olanlardan kur'a ile tâyin olunurlar.

Adli tıp ihtisası için müracaat edenler, 5979 sayılı Kanun hükümlerine tâbi değildir. An-

S. ve S. Y. K.

B. K.

le toplanır ve ekseriyetle karar verir. Ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu mütehassıs âza hazır bulunmadıkça o husus hakkında müzakere icra edilemez.

Meclis lüzum gördüğü hallerde kararını vermeden önce tetkik eylediği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli suretlerini mahalinden istiyebileceği gibi mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret bulunduğu takdirde bunları da getirebilir.

Alâkalı şahısları lüzumunda muayene ve usulüne tevfikân isticvâp edebilir. Her türlü tetkikatı yapar ve yaptırabilir.

Meclis, acele olan işleri diğerlerinden önce karara bağlar müstaceliyetin takdiri, reisin tekli ve meclis ekseriyetinin kararı ile olur.

Meclisin karar verdiği hususlarda bilirkişi sıfatiyle başka mercie gidilemez. Meclisin kararları nihai ve katî olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki salâhiyetlerini takyit etmez.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 neu maddesinin hükümleri mahfuzdur.

toplanır ve ekseriyetle karar verir. Ancak tetkik edilecek mevzuun ilgili bulunduğu mütehassıs âza hazır bulunmadıkça o husus hakkında müzakere icra edilemez.

Meclis lüzum gördüğü hallerde kararını vermeden önce tetkik eylediği mevzu ile ilgili bulunan evrakın tasdikli suretlerini mahallinden istiyebileceği gibi mutlaka aslı üzerinde tetkikat icrasına zaruret bulunduğu takdirde bunları da getirebilir.

Alâkalı şahısları lüzumunda muayene ve usulüne tevfikân isticvâp edebilir. Her türlü tetkikatı yapar ve yaptırabilir.

Meclis, acele olan işleri diğerlerinden önce karara bağlar müstaceliyetin takdiri reisin tekli ve meclis ekseriyetinin kararı ile olur.

Meclisin karar verdiği hususlarda bilirkişi sıfatiyle başka mercie gidilemez. Meclisin kararları nihai ve katî olmakla beraber mahkemelerin delilleri serbestçe takdir hususundaki salâhiyetlerini takyit etmez.

Meclis reisinin mazeret veya gaybubeti halinde en kıdemli âza reise vekâlet eder.

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 10 neu maddesinin hükümleri mahfuzdur.

Dördüncü Bölüm

Adli tabipler

MADDE 11. — Adalet Komisyonunun 11 nei maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dördüncü Bölüm

Adli Tabipler

MADDE 11. — Adalet Komisyonunun 11 nei maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Adalet tabipleri, memur buldukları asliye mahkemelerinin kaza hudutları dâhilindeki mahkemelerle sorgu yargıçları ve Cumhuriyet savcıları tarafından adli tıpla ilgili olmak üzere lüzum gösterilecek muayene ve tetkikleri yaparak bu hususta rapor vermekle ve icabında vukubulacak davete binaen sözlü mütalâalarını bildirmekle mükelleftirler.

Adalet tabipleri, buldukları yerlerde mevcut resmî sağlık müesseselerinin fennî ve tıbbi vasıtalarından istifade ederler.

MADDE 14. — Üniversite bulunan şehirlerdeki adli tıp ve kimya enstitüleri ile sınır ve ruh hastalıkları klinikleri Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 66 ncı maddesine göre resmî bilirkişi sayılır.

Bu enstitü ve kliniklerde tetkik edilecek adli tıpla ilgili işler on beşinci madde mucibince yapılacak talimatname ile tesbit olunur.

Bu şehirlerdeki adli tabiplerden bir kısmı veya tamamı, müessese ile alâkaları devam etmek kaydıyla, adları geçen enstitülerle kliniklerin emrinde çalıştırılabilirler.

cak bu gibiler Adalet Vekâletinin tensip edeceği yerlerde adli tıp olarak dört sene vazife görmeye mecburdurlar. Bu mecburiyete riayet etmeyenler ile asistanlığı tamamlamayanlar veya tayin olunan yere gitmekten imtina edenlerden aldıkları maaş ve tahsisatlar istirdat olunur.

MADDE 12. — Adli tabipler, memur buldukları kaza çevresi içindeki mahkemeler, sorgu hâkimleri ve Cumhuriyet müddeiumumileri tarafından adli tıpla ilgili olmak üzere ve icabında mahalline de gitmek ve lüzum gösterilecek otopsi, muayene ve keşifleri yaparak bu husustaki raporunu vermek ve vukubulacak davete binaen sözlü mütalâalarını bildirmekle mükelleftirler .

Adli tabiplerin memur buldukları kaza çevresi dışında bir işe çağırılmaları, bulunduğu yer müddeiumumisinin tensibine bağlıdır.

Adli tabipler buldukları yerlerde mevcut resmî sağlık müesseselerinin fennî ve tıbbi vasıta ve mahallerinden istifade ederler.

MADDE 13. — Adli tabipler, bulunduğu yer ve vazifeler dışında her hangi bir yer ve vazifede istihdam olunamazlar .

MADDE 14. — Üniversite bulunan şehirlerdeki adli tıp ve kimya enstitüleriyle sınır ve ruh hastalıkları klinikleri de, bu şehirlerdeki adli hâdiselerden dolayı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bilirkişi sayılır. Bu enstitü ve kliniklerde tetkik edilecek adli tıpla ilgili işler, 15 ncı madde mucibince yapılacak nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 12. — Adli tabipler, vazife hudutları içindeki mahkemeler, sorgu hâkimleri ve Cumhuriyet müddeiumumîleri tarafından adli tıpla ilgili olmak üzere ve icabında mahalline de gitmek ve lüzum gösterilecek otopsi, muayene ve keşifleri yaparak bu husustaki raporunu vermek ve vukubulacak davete binaen sözlü mütalâalarını bildirmekle mükelleftirler.

Adli tabiplerin merkez ittihaz ettikleri mahal dışında bir işe çağırılmaları, bulunduğu yer müddeiumumîsinin tenzibine bağlıdır.

Adli tabipler buldukları yerlerde mevcut resmî sağlık müesseselerinin fennî ve tıbbî vasıta ve mahallerinden istifade ederler.

MADDE 13. — Üniversite bulunan şehirlerdeki adli tıp ve kimya enstitüleriyle sinir ve ruh hastalıkları klinikleri de, bu şehirlerdeki adli hâdiselerden dolayı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bilirkişi sayılır. Bu enstitü ve kliniklerde tetkik edilecek adli tıpla ilgili işler, 14 ncü madde mucibince yapılacak nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 12. — Adalet Komisyonunun 12 ncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

Beşinci Bölüm

Müteferrik Hükümler

MADDE 13. — Üniversite bulunan şehirlerdeki adli tıp ve kimya enstitüleriyle sinir ve ruh hastalıkları klinikleri de bu şehirlerdeki adli hâdiselerden dolayı, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa göre bilirkişi sayılır. Bu enstitü ve kliniklerde tetkik edilecek adli tıpla ilgili işler 14 ncü madde mucibince yapılacak nizamname ile tesbit olunur.

Hü.

Beşinci Bölüm

Müteferrik Hükümler

MADDE 15. — Bu kanunda gösterilen vazifelerin sureti icrası, başasistanların kabul şartları bir talimatname ile tesbit olunur.

MADDE 16. — Adli Tıp Genel Müdürlüğü kadrosuna alınacak asistanlar ihtisalarını Tıp Fakültelerinde yaparlar.

MADDE 17. — Adli tıp müessesesine müşahede veya muayene maksadıyla getirilecek olanlar müşahedelerinin veya muayenelerinin sonuna kadar müessese tarafından işe ve ibate olunurlar.

MADDE 18. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvel ile tadil ve eklerinin Adalet Bakanlığı kısmından ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine ilişik (2) sayılı cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı kadrolar eklenmiştir.

MADDE 19. — 19 Nisan 1926 tarihli ve 813 sayılı Tıbbi Adli Müessesesi Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Ad. K.

Beşinci Bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 15. — Bu kanunda gösterilen bütün vazifelerin icra sureti ve asistanların kabul ve yetiştirme şartları nizamname ile tesbit olunur.

MADDE 16. — Müşahede altında bulundurulmak veya muayene edilmek üzere müessesede kalmalarına lüzum görülenlerin, müessesede kaldıkları müddetçe yatacak yerleri, yiyecek ve ilâçları müessesece temin olunur .

MADDE 17. — Adli Tıp Müessesesi ve Meclis Reisi ile Meclis asıl ve yedek âzaları, şube mütehasıs müdürleri ve mütehasıslar, Adli Tıp Müessesesi Reis Yardımcısı, Adli Tıp Meclisi raporörleri ve Adli Tabipler, Hâkimler Kanununda olduğu üzere kadroları nispetinde ayrıca tahsisat da alırlar.

MADDE 18. — On yedinci madde mucibince tahsisat alabilecek olanlar muayenehane açamayacakları gibi her hangi bir ücret veya sair menfaat mukabili hasta, resmî veya hususi bir vazife kabul edemezler.

MADDE 19. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Adalet Vekâleti bölümünden ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve bağlı (3) sayılı cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı memuriyetler, Adalet Vekâleti bölümüne eklenmiştir.

MADDE 20. — 1952 yılı Bütçe Kanununa bağlı «D» işaretli cetvelin Adalet Vekâleti bölümünden ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı hizmetliler kadrosu çıkarılmış ve bağlı (4) sayılı cetvelde sayı ve unvanları yazılı hizmetliler kadrosu eklenmiştir.

MADDE 21. — 22 Nisan 1926 tarih ve 813 sayılı Adli Tıp Müessesesi Kanunu meriyetten kaldırılmıştır.

S. ve S. Y. K.

Beşinci bölüm

Müteferrik hükümler

MADDE 14. — Adalet Komisyonunun 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Adalet Komisyonunun 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Adli tıp mensupları adli tababete mütaallik hususatta hususi mahiyette rapor veremezler.

MADDE 17. — Adli tabibin bulunmadığı veya yahut bulunup da mazeret veya başka bir işle meşgul bulunması sebebiyle otopsi veya fet-hikabre memur edilen resmî yahut hususî tabiplere Adalet ve Sağlık ve Sosyal Yardım vekâletlerince müştereken hazırlanacak bir tarifeye göre ayrıca ücret verilir.

MADDE 18. — Adalet Komisyonunun 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Adalet Komisyonunun 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 14. — Adalet Komisyonunun 15 nci maddesi 14 ncu madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Adalet Komisyonunun 16 nci maddesi 15 nci madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Sağlık Komisyonunun 16 nci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülüne dair olan 3656 sayılı Kanuna bağlı (1) sayılı cetvelin Adalet Vekâleti kısmında ilâşik (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar kaldırılmış ve yerine bağlı (2) sayılı cetvelde derece, sayı ve unvanları yazılı memuriyetler, Adalet Vekâleti kısmına eklenmiştir.

MADDE 18. — Adalet Komisyonunun 21 nci maddesi 18 nci madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

Hü.

Ad. K.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanuna göre Adli Tıp Meclisi kuruluncaya kadar eski Meclis vazifesine devam eder.

GEÇİCİ MADDE — Bu kanuna göre Adli Tıp Müessesesi kuruluncaya kadar eski müessesese vazifesine devam edecektir.

MADDE 20. — Bu kanun 1 . III . 1953 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 22. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 21. — Bu kanunun hükümlerini Adalet Bakanı yürütür.

MADDE 23. — Bu kanun hükümlerini icraya, Adalet Vekili memurdur.

Başbakan	Devlet Bakanı
<i>A. Menderes</i>	Başbakan Yardımcısı
	<i>S. Ağaoğlu</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>M. Atakant</i>	<i>R. Nasuhioğlu</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Köymen</i>	<i>E. Menderes</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye Bakanı
<i>F. Köprülü</i>	<i>H. Polatkan</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı
<i>T. İleri</i>	<i>K. Zeytinoğlu</i>
Ekö. ve Ticaret Bakanı	Sa. ve So. Y. Bakanı
<i>E. Güreli</i>	<i>Dr. E. H. Üstündağ</i>
Ç. ve Tekel Bakanı	Tarım Bakanı
	<i>N. Ökmen</i>
Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı
<i>S. Kurtbek</i>	<i>N. Özsan</i>
İşletmeler Bakanı ve	
Gümrük ve Tekel Bakanı V.	
<i>S. Yırcalı</i>	

S. ve S. Y. K.

GEÇİCİ MADDE — Adalet Komisyonunun geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Adalet Komisyonunun 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Adalet Komisyonunun 23 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

GEÇİCİ MADDE 1. — Adalet Komisyonunun geçici maddesi geçici birinci madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun neşri tarihinde müstahdem bulunanlardan bağlı (2) sayılı cetvelde ihtisas mevkiî olarak gösterilen kadrolara tâyin edilenlere 3656 sayılı Kanunun 13 ncü maddesindeki kayıtlar aranmaksızın kadro aylıkları verilir.

MADDE 19. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 20. — Adalet Komisyonunun 23 ncü maddesi 20 nci madde olarak aynıyle kabul edilmiştir.

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
	Adalet Bakanlığı						
	MERKEZ						
	Adli Tıp İşleri Umum Müdürlüğü						
3	Umum Müdür	1	100	5	Adli tabip	1	80
5	Umum Müdür muavini	1	80	6	> >	3	70
6	Morg Müdürü	1	70	7	> >	4	60
7	Müşahedehane Müdürü	1	60	8	> >	6	50
6	Müşahedehane Doktoru (1)	1	70	9	> >	8	40
6	Kimyahane Müdürü	1	70				
7	Bakteriyolog	1	60				
7	Kimyager	2	60				
10	Asistan	13	35				
					Adli Tıp İşleri Kalemi		
				9	Başkâtip	1	40
				10	İdare ve hesap memuru (Ayniyat muhasibi)	1	35
				12	Dosya memuru	1	25
				12	İdare ve hesap memur refikı	1	25
				13	Mubassır ve mustahzır	3	20
				13	Kâtip	4	20
				14	>	1	15

[2] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
	Adalet Bakanlığı						
	MERKEZ						
	Adli Tıp İşleri Genel Müdürlüğü						
3	Genel müdür ve meclis başkanı	1	100	8	İdare müdürü	1	50
5	Genel müdür yardımcısı	1	80	8	Başkâtip	1	50
5	Meclis raportörü (Doktor)	1	80	11	Hesap memuru	1	30
6	Meclis raportörü (Doktor)	1	70	11	Dosya memuru	1	30
5	Müdür (Mütehassıs) ihtisas mevkii	4	80	11	Emanet memuru	1	30
5	Mütehassıs (Başasistan) ihtisas mevkii	1	80	11	Hemşire	2	30
6	Mütehassıs ihtisas mevkii	6	70	12	Kâtip	5	25
7	> > >	6	60	12	Mubassır	2	25
10	Asistan	15	35	12	Müstahzır	1	25
7	Eczacı (Ayniyat memurluğunu da yapar)	1	60				
					İLLER		
				4	Adalet Tabibi	1	90
				5	> >	2	80
				6	> >	3	70
				7	> >	4	60
				8	> >	5	50
				9	> >	7	40

(1) Müşahedehane Müdürlüğü de yapar.

(2) Müessese dâhilinde müdür muavinlikleri ve asistanlık gibi tıbbi vazifelerde de kullanılabilirler.

Adalet Komisyonunun deęiřtiriliřine bağlı cetveller

[1] SAYILI CETVEL

D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık
	Adalet Vekâleti						
	MERKEZ						
	<i>Adli Tıp İşleri Umum Müdürlüğü</i>						
3	Umum müdür	1	100	5	Adli tabip	1	80
5	» » yardımcısı	1	80	6	» »	3	70
6	Morg müdürü	1	70	7	» »	4	60
7	Müşahedehane müdürü	1	60	8	» »	6	50
6	» doktoru (1)	1	70	9	» »	8	40
6	Kimyahane müdürü	1	70				
7	Bakteriyolog	1	60		<i>Adli tıp işleri kalemi</i>		
7	Kimyager	2	60	9	Başkâtip	1	40
10	Asistan	13	35	10	İdare ve hesap memuru (Ayniyat muhasibi)	1	35
				12	Dosya memuru	1	25
				12	İdare ve hesap memur refiki	1	25
				13	Mubassır ve müstahzır	3	20
				13	Kâtip	4	20
				14	»	1	15

[2] SAYILI CETVEL

Vazifenin çeşidi Sayı Ücret

Adalet Vekâleti

Adli Tıp İşleri Umum Müdürlüğü

Kaloriferci	1	115
Dağıtıcı	1	75
Aşçı	1	75
Çamaşırcı	1	90
Gardiyan	3	90
»	2	75
Odacı	6	70
Soför	1	175
Adli tıp meclisi odacısı	3	75

(1) Müşahedehane müdürlüğü de yapar.

(2) Müessese dâhilinde müdür yardımcılıkları ve asistanlık gibi tıbbi vazifelerde de kullanılabilir.

[3] SAYILI CETVEL

D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık	Taz- minat	D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık	Taz- minat
Adalet Vekâleti									
MERKEZ									
<i>Adli tıp müessesesi reisliği</i>									
2	Adli tıp müessesesi ve meclis reisi	1	125	400	10	Asistan	15	35	
3	Meclis âzası	8	100	300	5	Eczacı (ayniyat memurluğunu da yapar)	1	80	
4	» yedek âzası	2	90	250	8	İdare müdürü	1	50	
4	Adli tıp müessesesi reis yardımcısı	1	90	250	8	Başkâtip	1	50	
4	Şube mütehassıs müdürleri	4	90	250	11	Hesap memuru	1	30	
5	Adli tıp meclisi rapor-törü (Doktor)	1	80	200	11	Emanet memuru	1	30	
6	» » » »	1	70	150	11	Dosya memuru	1	30	
5	Mütehassıs (ihtisas mev-kii)	1	80	200	11	Hemşire	2	30	
6	» » » »	4	70	150	12	Kâtip	5	25	
7	» » » »	4	60	150	12	Mubassır	2	25	
					12	müstahzır	2	25	
					4	Adli tabip	4	90	250
					5	» »	4	80	200
					6	» »	6	70	150
					7	» »	8	60	150
					8	» »	8	50	100
					9	» »	10	40	100

[4] SAYILI CETVEL

Ücretliler kadrosu

Vazifenin çeşidi	Sayı	Ücret
Mütehassıs fotoğrafçı	1	300
Atış ve silâh mütehassısı	1	300
Daktilo	3	200
Şoför	1	200
Kaloriferci (yazın bahçede çalışır)	1	200
Daktilo	3	175
Lâborant	4	150
Aşçı	1	150
Hastabakıcı	2	125
Gece nöbetçisi	3	125
Çamaşırçı ve ütücü	1	125
Hastabakıcı	2	100
Müvezzi	1	100
Odacı	5	100
Aşçı yamağı	1	100

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonunun
değiştirilmesine bağlı cetvel

[3] SAYILI CETVEL

D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık
Adalet Vekâleti							
MERKEZ							
<i>Adli tıp müessesesi reisliği</i>							
2	Adli tıp müessesesi ve meclis reisi	1	125	8	İdare müdürü	1	50
3	Meclis âzası	8	100	8	Başkâtip	1	50
4	Adli tıp müessesesi reis yardımcısı	1	90	11	Hesap memuru	1	30
4	Şube mütehasşısı müdürleri	4	90	11	Emanet memuru	1	30
5	Mütehasşıs (İhtisas mevkii)	1	80	11	Dosya memuru	1	30
6	> (> >)	4	70	11	Hemşire	2	30
7	> (> >)	4	60	12	Kâtip	5	25
10	Asistan	15	35	12	Mubassır	2	25
5	Eczacı (Ayniyat memurluğu- nu da yapar)	1	80	12	Müstahzır	2	25
				4	Adli tabip	4	90
				5	> >	4	80
				6	> >	6	70
				7	> >	8	60
				8	> >	8	50
				9	> >	10	40

Bütçe Komisyonunun değiştirilmesine bağlı cetvel

[3] SAYILI CETVEL

D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık	D.	Vazifenin çeşidi	Sayı	Aylık
Adalet Vekâleti							
MERKEZ							
<i>Adli Tıp Müessesesi Reisliği</i>							
2	Adli Tıp Müessesesi ve Meclisi Reisi (İhtisas mevkii)	1	125	10	Asistan	15	35
3	Meclis âzası (İhtisas mevkii)	8	100	5	Eczacı (Ayniyat memurluğunu da yapar)	1	80
4	Adli Tıp Müessesesi Reis Muavini	1	90	8	İdare müdürü	1	50
4	Şube mütehasşıs müdürleri	4	90	8	Başkâtip	1	50
5	Adli Tıp Meclisi Raportörü (Doktor)	1	80	11	Hesap memuru	1	30
6	Adli Tıp Meclisi Raportörü (Doktor)	1	70	11	Emanet memuru	1	30
5	Mütehasşıs (İhtisas mevkii)	1	80	11	Dosya >	1	30
6	> > >	4	70	11	Hemşire	2	30
7	> > >	4	60	12	Kâtip	5	25
				12	Mubassır	2	25
				12	Müstahzır	2	25
				4	Adli tabip	4	90
				5	> >	4	80
				6	> >	6	70
				7	> >	8	60
				8	> >	8	50
				9	> >	10	40